Karasek, Jiri Josef
Sen o risi krasy

PG
5038
K43S4

iří Karásek ze Lvovic

EN O ŘÍŠI KRÁSY

CENA 1 K 50 H.

SEN O ŘÍŠI KRÁSY

Spisy
Jiřího Karáska ze Lvovic

Svazek desátý

Sen o říši krásy

Jiří Karásek ze Lvovic

SEN O ŘÍŠI KRÁSY

ČÍNSKÁ POHÁDKA O DVOU DĚJSTVÍCH

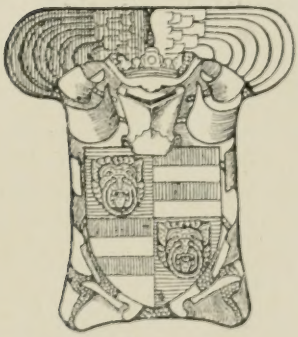

ČEŠTÍ AUTOŘI SVAZEK IV
VEDE A VYDÁVÁ K. NEUMANNOVÁ, PRAHA-OLŠANY 45

VYŠLO ROKU 1907 V KNIHTISKÁRNĚ A. MALÍŘE NA KRÁ
: LOVSKÝCH VINOHRADECH :

: VIGNETTY KRESLILA :
: ZDEŇKA BRAUNEROVÁ :

PG
5038
K43 S4

LIBRARY
APR 28 1970
UNIVERSITY OF TORONTO

ÚVOD A VĚNOVÁNÍ

Tato hra nejlépe byla by provozována štíhlými, krásnými jinochy, někde za růžového večera, plného bezu, kde člověk touží vzdáti svou žádost nejsladším vzdechům a nejhlubším očím. Ale najde-li kdy má báseň podobné divadlo, mající zdání chimaeričnosti a přece existující?
A proto, píše svou pohádku, nemyslil jsem na nikoho z herců, ale představoval jsem si ji hránu graciésními loutkami, jež mají jemné, bílé tváře, tmavé, šikmo do vosku vříznuté oči, malé nosíky, drobná, svěže červená ústa: myslil jsem na stylové loutky čínského divadla, *jež jsou ovanuty kouzlem starých legend, pohybují se ve vznešených posádch a mají drahocenná zlatozelená nebo temně purpurová roucha s vyšitými draky, vějíře v rukou a kolem hlavy zlatou pásku, na níž jsou vyznačena písmena jako symboly štěstí a dlouhého života. Ale nejkoketnější musily by se jeviti nožky loutek, v sandálech z červeného hedvábí a s vysokými bílými podpatky, s fantastickou dračí hlavou u předu, složenou ze zlatého třepení a z pestrých stužek.*
Všechno bylo by vzácné a barevné: vyšívání, drahokamy, paví péra, brokáty, umělé květiny. A všechno by pře-

kvapovalo neskutečnostmi, zpomínajícími na viděné tvary, ale jež byly by transponovány do chimaeričností, do výstředních irreálností: v pozadí jeviště, záhadně osvětlovaného a parfumovaného exotickými kadidly, vynořovaly by se jako z temně modrého kouře chvílemi podoby ryb, ptactva a čtvernožců, vyřezaných z průhledné oslí kůže a pomalovaných až k bizarnímu úděsu zlověstnými nějakými, rudě žhoucími a šklebnými barvami. K podobám vymyšlených lidí, kteří by hráli pohádku, družily by se jako symbolisace Osudu také podoby daemonův a duchů v pozadí.

V takovém ovzduší nezahynula by pohádka tak, jako hyne tehdy, kdy ji hrají řemeslní herci, skuteční lidé, kazící střízlivostí svého zevnějšku přes všecko líčidlo a přestrojení útlou fiktivnost básnického snu.

Herec jest jen surrogát za loutku. Loutka byla dříve než herec. Jest původní. A proto jest více než herec. Úpadek divadla počal se tehdy, kdy odložena loutka a odkázána putujícím kramářům. Kolik nedostatků, co všednosti herec přenáší ze svého života na jeviště! Loutka je líbezná a půvabná: herec se jen pachtí za ibivostí. Musíte mu stále něco odpouštěti, nejčastěji to, čeho ani nelze odpustiti: ošklivost a stáří.

Básník unikne skutečnosti a vytvoří sen. Herec svou reprodukcí báseň vrací do všedních tvarův a sen básníkův snižuje ke skutečnosti. Loutky nemají té vady. Berou z reálnosti jen to, co jest jejím půvabem: linie a barvy, jež propůjčují básníkovu snu, aniž jej mění v střízlivou skutečnost. Dokonalá illuse jest možna jen u loutek:

herci nedokáží, ani když jsou nejdokonalejší, než že divák je přesvědčen o šerednosti toho, co ze skutečnosti na jeviště přinášejí. A potom: herec není nikdy pouze tím, co má hráti. Loutka však, jež představuje císaře, jest a zůstane vždy císařem. Herec mimo jeviště mění se v něco tak ošklivého, věc žádná loutka nikdy se nepromění. Vznešenosti loutky proto spíše můžeme důvěřovati, neboť je trvalá. Můžeme spíše věřiti, že slova, jež loutka pronáší, jsou její, z ní samé, z její bytosti vycházející. Herec se jen tváří vznešeným; neboť, sejde-li s jeviště, je všední. A slova, jež pronáší, jsou naučená, jemu cizí, jemu nenáležející. Loutka je symbol, herec jen tlumočník, nástroj. Loutka činí pohádky pravdivými, herci zdánlivými. Loutky jich půvab oživují, herci jej napodobí. A jaká tajemnost *je v loutce! Herec chodí jako kdokoli z nás. Ale loutka pohybuje se a nevíte jak. Nemůžete rozeznati, co ji řídí. Víte jen, že je tu cosi neviditelného, záhadného. A proto, říká-li herec jen to, co může říkati kdokoliv z nás, loutka může říkati tajemné věci, o nichž nevíme, kdo je říká, a o nichž víme jen, že je za nimi Tajemství.*

Toužil jsem vložiti do této hry vedle pohádky též symbol. Ať zatím má z ní radost duše mladého přítele, jenž touží hráti fiktivního prince, zatím co jest princem skutečným, krásná bytost, která jako ty loutky nesvléká nikdy své vznešenosti a která bude míti jistě radost, že tu najde v zastřeném symbolu city, jež způsobují příbuznost mezi námi a odlišnost naši ode všech ostatních.

POHÁDKA

OSOBY

VU-TING, CÍSAŘ
KUNG-ŠE, JEHO DŮVĚRNÍK
VU-LIENČING, NÁSTUPCE TRŮNU
ZO-ZUNG-TANG, VRCHNÍ MANDARIN
TAI-TSUNG, NÁČELNÍK STRÁŽE PALÁCOVÉ
TÖTAI, JEHO POMOCNÍK
JINOCH S KVĚTINAMI
OTEC JEHO
STAŘEC
MANDARINOVÉ
VOJÁCI
MNIŠI
LID
HUDEBNÍCI
STRÁŽ

PRVÉ DĚJSTVÍ

Hraje se v neurčitém století v chimaerické říši, kde není ničeho, mimo KRÁSU, a kde nejkrásnější je zároveň CÍSAŘEM. Všechny věci, oděvy, nářadí, klenoty jsou rázu, nenáležejícího určitému prostředí a určité době, stylu jakoby mythické a legendární Číny. Všechno je polosrozumitelné, city, myšlenky, žádosti, jako by ze všeho mluvila slova řeči, která jest již tisíc let mrtva.

Scéna představuje nádvoří paláce. V pozadí je chrám. V pravo a v levo budovy palácové. Mezi chrámem a palácem v pravo je věž s hladomornou. Na věži jsou umístěny různé dřevěné nestvůry, draci, pitvorná a fantastická zvířata. Mezi chrámem a palácem v levo je veliká brána z města do nádvoří. Celé jeviště ohrazeno dokola zdí, z níž tyčí se různé pagodovité věže, plné dřevěných řezeb. Chrám má věž z porculánu. Na všech vratech palácových jsou vymalováni draci s velikýma, zlýma očima a s modrými šupinami, jako ochranitelé proti zlým duchům, kteří by do domu mohli vnésti nepokoj a neštěstí. Dvůr je vydlážděn hladkými mramorovými deskami. Střechy jsou z rudých cihel a mají fantasticky zprohýbané tvary. Z jich vikýřů vlaje plno pestrobarevných praporců. K budovám palácovým na pravo a na levo vedou široké schody, hlídané s každé strany kamennými lvy s rozevřenými tlamami, kteří chystají se jako ke skoku. Ve vzduchu létají holubi.

Nádvoří je plno lidu, v němž udržují volnou cestu od vchodu chrámového k budovám palácovým vojáci v červeném rouchu, s dlouhými kopími, dle rozkazů mandarinů, kteří odhánějí největší zvědavce bambusovými holemi. Lid je v pestrých šatech, nejvíce barvy kukuřicové žluti a paví zeleně, na hlavách s nízkými plstěnými klobouky, otočenými bílou hedvábnou stuhou. Vzduchem vane vůně mošusu a čerstvých citronů. Nálada slavnostní, rozechvěné očekávání, temný hukot hovoru.

JEDEN Z MANDARINŮ k lidu. Zpátky! Ustupte!
DRUHÝ. Volnou cestu pro průvod císařův! Volnou cestu!
NĚKDO Z LIDU. Jak dlouho se modlí! Nepřihodilo se něco?
JINÝ. Nohy mé již umdlely. Ale rád bych spatřil císaře. A již se pomalu bude stmívati. Neodejdu, dokud nevyjde.
JINOCH s květinami, blouznivě. Je tak krásný! Ale proč mi jen připadal dnes smutnější než jindy? Proč jsem mu dnes nerozuměl tak, jako jindy? Byl jiný, docela jiný.
OTEC JINOCHŮV. Snad něco souží jeho srdce . . .
JINOCH. Celý den se modlí. Nevyšel od rána z chrámu. Nevím, co s ním je. Někdo mu ublížil. Někdo jej zarmoutil.
OTEC JINOCHŮV. Uvidíš jej hned. V chrámě se již průvod seřaďuje.
MANDARINOVÉ. Volnou cestu! Volnou cestu!
STAŘEC, kterého odstrčili do pozadí. Pusťte mne! Musím mu přednésti prosbu. Klesají mé síly. Příliš dlouho čekám.
VOJÁK, jenž mu zbraňuje jíti ku předu. Dnes císař s nikým nebude mluviti. Marně jsi čekal. Odejdi, starče!
JINOCH k otci. Rád bych mu dal kosatce, jež jsem pro něj natrhal. Mají tak zvláštní, růžově fialovou barvu. Miluji císaře. Jeho krása nepodobá se žádné jiné kráse.
OTEC JINOCHŮV. Vhodíš mu na cestu květiny.
JINOCH radostně. Ano, ano, po mých květech půjde do paláce. Neodvážil bych se podati mu je. Zemřel bych úzkostí. V jeho přítomnosti jako bych ani nebyl sám sebou.

NĚKDO Z LIDU netrpělivě. Proč nepřichází? Temný hluk.

TAI-TSUNG, NÁČELNÍK STRÁŽE PALÁCOVÉ k svému pomocníku Tötaiovi. Příliš dlouho trvá pobožnost. Lid je netrpěliv. Ještě nikdy se císař tak dlouho k bohům nemodlil.

TÖTAI důvěrně. Nezdál se ti dnes císař podivný?

TAI-TSUNG. Podivný? Proč myslíš? Pozoroval jsi něco?

TÖTAI. Podíval jsem se mu ostře do tváře, když jej mimo mne nesli. Zdá se změněný.

TAI-TSUNG. Změněný? Nerozumím ti . . .

TÖTAI. Jeho krása pomalu mizí. Dnes poprvé jsem pozoroval, že císař počíná býti jako unaven. Jest jiný, poněvadž *stárne.*

TAI-TSUNG. Nevyslovuj toho šeredného slova! To by znamenalo konec jeho vlády. A on je přece k nám tak laskav. Zapomněl jsi již jeho dobrodiní? Jeho milostivosti k tobě?

TÖTAI. Byl dosud nejkrásnější z celé říše a proto se stal císařem. Ale co se stane, počne-li teď jeho krása mizeti?! Jak snadno najde mandarin Zo-zung-tang někoho, kdo předčí krásou nad císaře! Ten se pak dle zákona stane vladařem.

TAI-TSUNG. Dnes není Zo-zung-tang po boku císařově . . . Marně jsem ho hledal v průvodu. Jsem znepokojen. Neviš něčeho?

TÖTAI. Vždyť přece vydal se Zo-zung-tang na cesty! Říkají, že bude prohlížeti říši a vyslýchati prosby a stížnosti místo císaře. Ale kdybych byl císařem, nevěřil bych mu tak

docela. Má jistě nějaké tajné zámysly. Pozoroval jsem jeho pohledy, když se díval na císaře. Byly zlomyslné...

TAI-TSUNG. Myslíš? Nemýlíš se, Tötaii?

TÖTAI. Jistě nyní, zatím co se císař modlí k bohům, aby zachovali mu sličnosti, Zo-zung-tang pátrá v říši po někom, jehož krása by předčila nad krásu císařovu. Pak jej vyšperkuje klenoty, oděje hedvábím a předvede před lid a prohlásí, že od nynějška božstvo projevovati se bude krásou toho, jejž nalezl, když krása císařova počíná vadnouti. A sesazen bude Vu-ting, a neměnil bych pak s jeho smutným osudem. Ani nejhorší sen nemohl by býti tak krutý, jaký bude jeho konec.

TAI-TSUNG. Snad císař tuší něco neblahého, že je tak změněn. Obětuje květiny, aby bohové odvrátili od něho pohromu. Je to hrozná nejistota býti vladařem.

TÖTAI. Krása je milostí bohů. Jistě se něčím Vu-ting jim znelíbil, že odnímají od něho sličnost a počínají znamenati jej vráskami a stářím.

TAI-TSUNG. Nemluv tak odvážně!

TÖTAI. Zahlédl jsem pod okem císařovým dnes stín. To byla první vráska. Nemýlím se, Tai-tsungu.

TAI-TSUNG. Jsi příliš všetečný. Nikdy bych se neodvážil tak pozorovati císaře, jako činíš. Chvěji se, pomyslím-li, jak byl by jeho osud krutý, kdyby vrásky vryly se v jeho obličej na znamení, že se bohové od něho odvrátili.

TÖTAI. Byl by odveden do Věže Smrti a nevrátil by se z ní. Díval jsem se do ní před časem skulinou: je to příšerná hladomorna. Myslím, že na dně zahlédl jsem dosud

kosti těch, kteří kdysi byli císaři. Nevypadali příliš vábně, jako tehdy, kdy se odívali ještě tkaninami, zlatem prošívanými.

TAI-TSUNG. Bezbožný! Je to strašlivá věž, věž bez návratu. Nikdy bych se jejího tajemství nedotkl posměchem ... Ale neslyšíš? Hluk roste. Císař už vyjde z chrámu. Je čas již.

LID hlučně. Císař! Císař! Otevřte dveře dokořán!

V pozadí otevrou se dveře chrámu, z nichž vycházejí mniši, oděni v žluté hávy, v rukou nesouce svíce, pestré obrázky, košíčky s květinami a ovocem, jež posvětili u posvátných soch a nyní davu rozdávají. Viděti dovnitř chrámu, kde je plno sloupův, oltářů, náhrobků, soch, pomalovaných zlatem, purpurem a zelení. Nade všechny však září z šera ohromná zlatá socha BOHA-OCHRÁNCE KRÁSY, docela v pozadí a přece nejvíce viditelná, jako symbol něčeho, co jediné po věky vládne, nepodrobeno změnám a samo propůjčující tvary. Za mnichy jdou v průvodu císařovi hodnostáři. Císaře sama nesou na konec v nádherném čeru, na dvou tyčích bambusových. Mandarinové jsou oblečeni do bohatých hedvábných rouch všech barev. Pokryvky na hlavách mají okrášleny pavím peřím. A poněvadž se zvolna stmívá, nesou papírové lucerny, v nichž září červená písmena. Všichni ze zástupu padají na kolena a dotýkají se pěstmi země na znamení úcty, co zaznívají akkordy císařského slavnostního pochodu ze zástupu hudebníků. Císař jest oblečen v temně modré, zlatem prošívané roucho s dlouhými rukávy, v nichž občas mizejí ruce, pokryté prsteny s karneoly a mlékově šedými nefrity. Kolem krku mu visí čtyrnásobný řetěz ze starobylého zlata, plný neznámých už, vymizelých, posvátných drahokamů. Za pasem je zastrčen mošusový polštářek. Císař je krásný, ale zemdleného, jako umělého půvabu: bledý, mdlým svitem choroby prozářený. Tím více z bělosti tváří proniká hluboký purpur rtů. V celé bytosti císařově zdá se dřímati smutek, marně čekající na útěchu.

LID. Císaři sláva! Sláva! Sláva!

STAŘEC prodere se k císaři. Milost! Milost! Celý den čekám.

KUNG-ŠE, DŮVĚRNÍK CÍSAŘŮV, jenž je mu nejblíže. Pryč! Až jindy, starče! Dnes císař nikoho nepřijímá.

CÍSAŘ VU-TING k nosičům. Zastavte! K starci laskavě. Čeho žádáš?

STAŘEC. Milost, císaři Vu-tingu! Milost!

CÍSAŘ. Předneseš mi až zítra své přání. Dnes jsem sám jen prosebník. Není v mé moci dnes udělovati milost. Zítra budu zase vládnouti. Neboj se: bude splněna tvá prosba.

STAŘEC vděčně. Díky, díky, veliký císaři!

LID. Sláva císaři! Sláva! Sláva!

CÍSAŘ. Bohům volejte slávu, ne mně! Proste, aby neodvracela se od nás KRÁSA, jíž dovoleno před věky sestoupiti na zemi!

S porculánové věže chrámu zaznějí zvony, s nimiž se smísí temný hlahol zvonů s ostatních věží města. Socha BOHA-OCHRÁNCE KRÁSY zazáří v tomto okamžiku z temna chrámu jako v zázračně zvýšeném lesku. Lid, hledě k soše, zdá se její krásou jako opojen, proměněn, okouzlen. Ekstase lidu zvyšuje se, dav propuká stále v projevy nadšení. K císaři, jenž však zůstal smutný a tichý, přiblížil se zatím

JINOCH s květinami. Kráčej po mých květinách, císaři! Miluji tě. Chce mu je vhoditi na cestu.

CÍSAŘ náhle oživnuv, vděčně. Neházej, hochu, květů na zemi! Podej mi je! Hoch bázlivě přistupuje. Strachuješ se mne? Přistup blíže, ještě blíže!

JINOCH nadšeně. Miluji tě, císaři. Jsi nejkrásnější. Patřím tobě, myslím-li na tebe v své samotě. Jsi-li mně blízko, toužím ukrýti se do sebe.

CÍSAŘ. Nechci, aby pošlapaly cizí nohy tvé kosatce. Dej mi je! Tak, díky! Přijme květiny a políbí je. Jinoch šťasten odstoupí.

KUNG-ŠE. Z daleka, dle oděvu, přichází ten hoch. Již často jsem jej tu pozoroval. Jak jsi milován, císaři!

CÍSAŘ. Snad je to poslední projev něčí lásky. Poslední... Ubohý hoch... Tak málo mi může říci a přece mi říká více, než všichni, co se mnou stále mluví.

KUNG-ŠE. Nebuď tak smutný, císaři!

CÍSAŘ. Nevím, vyslyšel-li mne bůh. Odcházím z chrámu bez naděje... jako bych se blížil k něčemu, co je neodvratno.

Zatím odnášejí císaře po schodišti do palácové budovy v levo. Brány nádvoří se otevrou, a jimi rozchází se lid, hovoře živě. Mniši uzavírají chrám. Nastává ticho. Je noc a tma. Na nebi vysvítí měsíc a hvězdy. V ovzduší zbývá nálada čehosi umdleného, marného, bezútěšného. V nádvoří zůstali na stráži Tai-tsung a Tótai.

TÓTAI. Všiml jsi si? Neměl jsem pravdy? Neviděl jsi jeho vrásek? Mám bystrý zrak. Jeho plet jest povážlivě povadlá.

TAI-TSUNG. Neviděl jsem dosud císaře tak sklíčeného. To je vše. Je mi ho líto. Ruka se mu chvěla, jak bral od hocha květiny.

TÓTAI. Odvracel hlavu od lidu, by mu se příliš nedíval do tváře. Bohové jej trestají. Berou mu krásu. A jistě ji přenesou na někoho jiného. Viděl jsem více, než lze říci. Jako by něco šlo vedle císaře, co znamená stín tak hluboký jako smrt.

TAI-TSUNG. Bohové mu zase vrátí svou přízeň. Jsem si tím jist. Bylo by nezaslouženým osudem, kdyby jej měli zničiti. Příliš je dobrý ke všem a k tobě obzvláště. Povýšil tě do své stráže. Z nicoty tě povznesl. Toho nezpomínáš?

TÖTAI. Ah, chtěl bych ještě výše. Ne sloužiti, chtěl bych panovati. Chtěl bych sám býti krásný. Chtěl bych všemi býti zbožňován...

TAI-TSUNG. A kteréhosi neblahého dne, až by našli někoho krásnějšího, než jsi ty, chtěl bys býti svržen a zmizeti pak na vždy ve tmách věže...! Neblahých věcí si přeješ.

TÖTAI. Ale je přece jen krásný osud: nechati po sobě slávy, jako po santalu zůstává vůně. Co je život, jako můj? Nic. Méně než nic.

TAI-TSUNG. Někdo kráčí chodbou ke dveřím. Slyším hlasy. Počkej... zdá se, že někdo chce vyjíti z paláce.

TÖTAI. Snad jde císař ještě do zahrad... Bylo by lépe jíti mu s cesty.

TAI-TSUNG. Odstupme k bráně! Nečekejme!

TÖTAI. Odstupme! Oba zmizejí v bráně.

KUNG-ŠE vyjde z paláce v levo, rozhledne se a pak praví k císaři, jenž zůstal státi na prahu. Nádvoří jest úplně prázdné. Hlídka je v bráně. Zcela volně můžeme hovořiti. Nikdo nás nevyruší.

CÍSAŘ. Děkuji ti, Kung-še. Vyjdu. Vyjde. Jaké ticho všude! Jaké ticho! Člověk by řekl, že vidí spánek temnot.

KUNG-ŠE. Jsi unaven, císaři. Nikdy jsem tebe neviděl tak stísněného.

CÍSAŘ. Otevři chrám! Chci vejíti a zůstati s bohem chvíli o samotě. Musím do chrámu.
KUNG-ŠE. Co tě tíží, císaři?
CÍSAŘ. Nehleď tak na mne, Kung-še... proč tak na mne hledíš? Začíná mne mraziti.
KUNG-ŠE. Nehledím na tebe nijak, císaři. Hledím jen na tvé oči. Proč jsou tak poděšeny? Proč jsou tak zvláštní? Byl jsi dnes tak divný. Nepoznával jsem tebe.
CÍSAŘ. Zdálo mi se, když se lidé na mne dívali, že jsem méně císařem, než jindy. Nevím, co bylo v jejich zracích. Nevím, čeho si přáli. Nerozuměl jsem jich pohledům. Pojednou prudce. Pověz mi, Kung-še, ty, jenž jsi ke mně nejupřímnější, nestárnu? Nestávám se ohyzdným? Nemám vrásek? Nevadne má pleť? Zavru-li oči, vidím sebe tak šeredným. Zavru-li oči, vidím divné věci. Nevidím jich, mám-li oči otevřeny. Co vidíme otevřenýma očima, může nás mýliti. Co vidíme zavřenými zraky, nikdy nemýlí.
KUNG-ŠE. Jaké to jsou pochybnosti, císaři! Jsi mlád. Jsi krásný. Krása tvá je nesmrtelná. Nikdo nebude nikdy krásnější. Bohové tě budou stále milovati. Věčně budeš vládnouti... Zděšeně. Proč se chvěješ, císaři? Jaká bázeň tě svírá?
CÍSAŘ. Je konec, Kung-še. Pohněval jsem si boha. Bůh odnímá ode mne krásu. Přenáší ji na někoho jiného, jenž se stane císařem místo mne. Má sláva hasne. Teprve teď vidím, že jsem dosud nic neměl ze vší slávy. Nic. Docela nic. Co jsem byl? Krásná věc jako tento drahokam. Ale byl jsem méně než tento drahokam, neboť

ten zůstane, a já zhynu. Co je má sláva? Co všechen lesk, když uvnitř je bezútěšná nicota...? Jsou místa na zemi, kam nevnikne slunce. Jsou srdce na zemi, jež jsou věčně ve stínu.

KUNG-ŠE. Nebylo dosud vladaře, jenž byl by slavnější.

CÍSAŘ. Ne, příliš mne miluješ a příliš mi přeješ štěstí. Ale já cítím, jak den daleko ode mne hasne. Jsem jako odsouzenec. Zbývá mi hodina života. Co bych však chtěl, jest jen jediné. Aby ta poslední hodina mého života byla plná slunce, aby jí procházela nejžhavější vůně. *Chtěl bych milovati.* Neboť já jsem dosud byl jen milován: sám však nepoznal jsem lásky. Rozdával jsem. Sám však jsem nepřijímal. To bolí, Kung-še. Já, jenž jsem promarnil celý život, chci teď bohů prositi, aby mi dali hodinu lásky. To ať jest jediné *sobectví* života, jejž jsem obětoval všem ostatním. Sobectví *jediné* hodiny za celý marný život...

KUNG-ŠE. Nerozumím tvým slovům, císaři. Nerouháš se bohům? Bojím se, aby nezanevřeli na tebe, nespokojeného s takovou slávou. Úzkostně. Běda! Snad jsi již reptal proti nim?! Snad jsi je dokonce pohněval...?! Tvé *sobectví* jest urážkou boha, jenž ti dal dojíti nejvyššího. Poslyš mne, císaři! Po čem toužíš, je přelud. Nikdy nedosáhneš uspokojení. A kdyby bohové tě udělali i sobě rovným, kdybys sám byl bohem, nebudeš klidný. Vždy bude se ti zdáti, že ti něco chybí. Budeš den co den počínati z rána nový život, bys nad ním s večerem stál zhnusen. Je rouháním, co jsi vyslovil. Všeho svého bytí nelze dáti za klamnou hodinu rozkoše. Vejdi nyní do chrámu a pros boha, by na tvé sobecké přání zapomněl!

Učiň pouhým těžkým snem, co dosud je trapnou skutečností!

CÍSAŘ. Máš pravdu, Kung-še. Měl jsem hrozný pocit, když jsem v zoufalství své duše oslovil boha tou podivnou prosbou. Najednou zdálo se mi, že musím povstati, bych neklesl v mdlobách, že musím celou silou se o něco opříti: něco jako by mne náhle opouštělo, nějaká magická schopnost duše, něco, čím jsem dosud poutal lidi a oč jsem měl více než všichni ostatní. A jak jsem se opřel poblíž oltáře, blyskla mi náhle zlatá plocha jeho do očí. Viděl jsem se v ní jako v zrcadle. Strašlivý pohled! Víš, co mi se zdálo? Nebyla to ani už tvář moje. Bylo to cosi ustaraného, vrasčitého. Byla to tvář jakoby pijáka opia, scvrklá, zežloutlá, bez masa, s matným leskem očí. Tvář toho, kdo posledním gestem sahá po osudné dýmce, vyřezané ze slonové kosti, jež ho usmrcuje. Cítil jsem, že v tom okamžiku *ranil mne bůh stářím*. Stál jsem tak v chrámě, a všechny barvy kolem mne pojednou uhasly. Jak bylo šedivo, šedivo kolem mne! A ten lid kolem . . . Zdálo se mi, že jest jen výsměchem mému zoufalství. Chtělo se mi hořce plakati, plakati nad marností nevím čeho. A bylo mi líto i těch, co byli vůkol mne. Všechna bezútěšnost jejich proseb, jež zde odříkávali, vstoupila mi na mysl. Víš, Kung-še: myslil jsem na ně, ubohé, trpící příliš skutečnem, kteří uchylují se o záchranu k něčemu, co je však příliš neskutečné. Viděl jsem za bolestí modlících se ukrytu jich trpící duši, ale v tváři boha, jež zdála se nehybna, četl jsem něco, co mělo snad vypadati jako přízeň k nim, ale co nebylo než opovržení.

KUNG-ŠE. Rouhal jsi se, císaři! Je třeba, abys obětoval bohům na usmířenou . . . Prositi jich musíš, mnoho prositi.

CÍSAŘ. Ano, provinil jsem se. Nyní to cítím. Od toho okamžiku jsem jako jiný, a všechno kolem mne je změněno. Všechno je mrtvé, zhaslé, němé. Stáří je to, Kung-še. Stáří: pomsta bohů. Mé oči zhasínají. Nejsou již zářivé. Mou pleť prorývají vrásky. Mé srdce chladne. A myslím-li nyní na radost, je to, jako bych myslil na květy, které zavírají své kalichy, jak se jich ruka dotkne. Všechno se zavírá přede mnou, nač dýchnu, vše, čeho se chápu, vše, čemu se blížím.

KUNG-ŠE. Usmiř bohy, císaři! Vše bude zase jako dříve. Nemluv však těch slov, pod nimiž se tají smrt! Nemluv slov, jež dávají tušiti neštěstí!

CÍSAŘ. Miluješ-li mne, Kung-še, řekni mi jedinou věc: jak zemřel ten, kdo vládl přede mnou?

KUNG-ŠE. Jakými myšlenkami se marně trápíš!

CÍSAŘ. Vidím jej dosud, svého předchůdce . . . Když mne sem přivedli, abych vládl — byla to tak krásná chvíle. Slunce tehdy bylo zářivější, květy krásnější a lidé radostnější. Barevní ptáci poletovali v zlatém poprašku vzduchovém. Měl jsem šat protkaný drahokamy. Byl jsem krásný. Všichni mně vstříc jásali. Ale zde, v nádvoří, stál jediný smutný člověk toho dne. Byl tak smuten, že toho nelze ani vysloviti. Neboť zestárl a neměl již býti císařem. Když se ho chopili, aby jej odvedli — cítil jsem pojednou, jak je kruté, že má vítězná cesta jde přes štěstí tohoto jediného. A nebylo již krásy kolem mne. Zdálo mi se, že

jsem obklopen příšernou luzou zploštělých nosů, brad rozrytých jizvami, žloutenkových obličejů: jako dravci se nešťastníka chopili, by jej uvrhli do osudné věže. Řekni mi, Kung-še, co se s ním stalo? Nemohu zapomenouti dnes jeho pohledu. Zdá se mi, že jsem v něm četl tehdy — svůj vlastní osud.

KUNG-ŠE. Vejdi v chrám, císaři, a pros boha, aby sňal s tebe tíhu těchto myšlenek!

CÍSAŘ. Je mi úzko, Kung-še. Cítím, že se blíží ke mně cosi neblahého. Do všech mých snů chechtá se výsměšně nějaká tajemná, potměšilá hlava. Jízlivost se chvěje na jejích zle nabarvených rtech. Je to podoba tak známá a přece nějak zjinačená, že neodvažuji se určitě ji pojmenovati. Ale poslechnu tvé rady. Vím, že mne miluješ. Vejdu v chrám. Chci býti s bohy o samotě. Chci se jim pokořiti. Chci v jejich ruce složiti svůj osud. Nebudu prositi o štěstí. Chci žádati o jediné: o nevědomost. Tak, jak tomu bylo dříve: žádný smutek, žádnou pochybnost. Nevědomost, nic více.

Císař vystoupí po schodech. Kung-še otevře dveře chrámu. V temnu jest jediné ozářena zlatá socha BOHA-OCHRÁNCE KRÁSY. Od ní však zahrávají reflexy po stěnách, vykládaných mnohobarevnými kameny, lazury a sardonyxy, temně pestrými mosaikami. Odlesky utkvívají na zlatých látkách a hrají na věcech, rozložených po oltářích, kde je plno obětních jídel, květin a ovoce. Socha boha tyčí se v ztrnulé, hieratické pose, v rozpálené atmosféře parfumů, v pronikajícím výdechu levkojí. Císař kráčí k soše s upiatýma očima, soustředěn do sebe, všecek pod děsivým stínem své bezútěšnosti, s něčím jako somnambulním v gestech. Stává se sám, uprostřed posvátných věcí, jako TAJEMNÝM, VZDÁLENÝM. Nastává chvíle napiatého ticha.

Pojednou ozve se hluk v pozadí. Nebe zahoří odleskem pochodní. Je slyšeti temné bubnování v dáli. Pak jednotlivé údery na zvony věží v městě. Kung-še chvátá k bráně, jež se v témž okamžiku pootevře, a v ní zjeví se Tai-tsung. Zotvíraným otvorem vniká na scénu rudá, zlověstná záře jako požáru. V bráně objevují se první postavy vyplašeného lidu. Císař vyšel z chrámu. Jeho tvář má výraz podivu. Na nejvyšším stupni se zastavuje a nerozhodně, zmaten přihlíží tomu, co se děje. Pak, jako by si náhle všechno uvědomil, učiní posunek ve svrchovaném úžase.

KUNG-ŠE. Co se to děje, Tai-tsungu? Jsem všecek vyděšen.

TAI-TSUNG. Zdá se, něco neobyčejného, hrůzného.

KUNG-ŠE. Bijí na poplach, jako by vypukl požár.

TAI-TSUNG. Poslal jsem Tötaie, aby vyzvěděl příčiny. Sám marně zírám do hloubi temného města, tak zlověstně ozářeného. Ale nezdá se, že by to byl požár.

KUNG-ŠE. Ano, zdá se spíše, že jsou to ohně mimo město. Na návrších zapálil někdo veliké ohně.

TAI-TSUNG. Nejsou to výstražné ohně? Neblíží se nepřítel k městu? V ulicích je plno lidu nevědoucího, co se děje. Vojáci bubnují. Na věžích se zvoní. Nemohu se dočkati, přijde-li už Tötai. Je mi, jako bych hleděl do propasti, do níž mám každou chvíli se sřítiti.

KUNG-ŠE. Zahynu nejistotou. Vzduch je teď tak těžký, jako by jej někdo otrávil. Nemohu vydechnouti.

CÍSAŘ. Nejsou-ii to ohně slavnostní? Neznamená to příchodu slavného poselstva? Hluk je přílišný. Celé město je pobouřeno.

KUNG-ŠE. Nebylo, císaři, ohlášeno žádné poselstvo.

TÖTAI vběhne, prudce. Veliká novina, veliká novina! Před městem stojí průvod. Bylo poručeno zapáliti ohně na návrších a zburcovati obyvatelstvo.

KUNG-ŠE. Ale jaký to průvod, jaké poselstvo?

TÖTAI. Nevím. Nikdo nic neví. Brány města se dosud neotevřely, aby průvod mohl vejíti.

KUNG-ŠE. Jdi znova do města, bys vyzvěděl příčiny poplachu. Ale neotálej a pospěš zase zpět!

TÖTAI. Až k branám poběhnu. Protlačím se všemi zvědavci. Odejde spěšně. Po jeho odchodu zmocní se všech nenadálá skleslost.

CÍSAŘ ke Kung-šemu. Je mi úzko. Děje se něco neblahého. Velmi neblahého. Je mi, jako bych stál pod stínem smrti.

KUNG-ŠE. Jsem znepokojen. Hlava mne tíží, jako by ji očekávalo nejtěžší hoře.

CÍSAŘ. Zvědavců přibývá. Lid je pobouřen. Uchýlím se zase do chrámu. Až se posel vrátí, hned mi oznam, čeho vyzvěděl! Každou vteřinu budu teď tak dlouze žíti, jako by to byla věčnost.

KUNG-ŠE. Okamžitě, císaři, tě zpravím. Odešel bych sám do města. Ale bojím se opustiti tebe. Chci tobě zůstati na blízku.

Císař vejde do chrámu. Nádvoří plní se zatím zvolna lidem. Všichni jsou rozčileni a živě vykládají rukama. Hluk v městě roste.

JEDEN Z LIDU. Neobyčejné věci se dějí. Neobyčejné věci.

DRUHÝ. Přišel průvod nějaký. V tmách se objevil. A hned zahořely ohně.

TŘETÍ. Nejsou to snad Tataři? Neoboří se na nás? Nebudou nás pobíjeti?

ČTVRTÝ. Kdyby to byli Tataři, nedělali by hluku, nezapalovali by ohňů na návrších. V tichu by se obořili na město a dobyli by bran.

PÁTÝ. Co to tedy znamená? Proč ten zmatek? Lidé se k sobě tlačí, nikdo neví proč.

ŠESTÝ. Vyčkejme! Je-li to poselstvo, jistě přijde sem, aby vyhledalo císaře . . . Musí sem průvod přijíti. Dovíme se všeho.

LID. Vyčkejme! Vyčkejme! Půjdou tudy.

TÖTAI přiběhne. Kde je Tai-tsung? Poslyš, Kung-še! Vím vše již. Zmlkněte vy ostatní! Pro vás všechny mám novinu. Pohnutí v davech.

TAI-TSUNG. Čeho jsi vyzvěděl? Rychle! Rychle!

KUNG-ŠE. Co ten hluk znamená? Co ty ohně?

TÖTAI. Nenadějete se toho, co vám řeknu. Každé slovo, které vám povím, bude pro vás, jako by se těžký balvan řítil do vašich duší.

KUNG-ŠE vztáhne pojednou ruce, jako by se bránil proti něčemu zlověstnému. Nuže mluv! Rychle mluv! Nelekej nás!

TÖTAI. Jak vám to mám pověděti rázem! Sám jsem tím ohromen. Kde je císař? Ale ne . . . Lépe, povím-li vše napřed vám.

KUNG-ŠE. Císař je v chrámě. Pověz, co víš! Půjdu mu toho hned oznámit.

TÖTAI. Nebudeš pospíchati s takovou novinou.

TAI-TSUNG. Neprodlužuj déle našich úzkostí.

TÖTAI. Nuže, slyšte! Vrchní mandarin Zo-zung-tang vrátil se z cest. Poručil zapáliti ohně a zvoniti všemi zvony.

KUNG-ŠE. Ale proto přece neburcuje města, že se vrátil.

TÖTAI. Ovšem že ne pro to. Z důležitější příčiny. Důrazně. Před branami stojí průvod, jenž přivádí nového císaře.

JEDEN Z LIDU. Jak že pravíš? Nového císaře? Hluk v davu.

OSTATNÍ. Nového císaře?! Hluk roste.

KUNG-ŠE sklesle. Běda! běda! Tušil jsem to. Jak jen mohu něco takového nyní říci císaři! Nevím, co dělati. Všecek jsem zmaten.

TAI-TSUNG. Viděl jsi průvod? Viděl jsi průvod?

TÖTAI. Viděl. Vcházel právě branami a blíží se k paláci. Běžel jsem napřed s novinou, než nastane zde nával.

TAI-TSUNG. Viděl jsi toho, jehož přivádějí?

TÖTAI. Viděl jsem jej. Zcela blízko jsem se protlačil. Lid mu volal slávu. Zo-zung-tang šel mu po boku. Nikdo není krásnější nad nového císaře. Nevím, v kterém kraji ho nalezli. Ale spatří-li jej kdo, je hned oslněn. Je cítiti okamžitě, že božstvo sídlí v jinochovi, že prozařuje z něho, z jeho štíhlého těla, z výrazu jeho tváře. Nikdo nemůže býti císařem vedle něho. Každá jiná krása hasne vedle jeho krásy jako marná, bezmocná. Je cosi tajemného v jeho bytosti, něco jako závoj ve snu obestírá jeho pohledy, jeho pohyby. Něco jako světlo rozlévá se po jeho celém zjevu.

KUNG-ŠE. Oblouzeny jsou, Tötaii, tvé smysly. Nějaký daemon tě ošálil. Vypravuješ nám tu něco, co jsi snad kdysi viděl ve snu.

TÖTAI. Ne, nejsem oblouzen. Viděl jsem císaře zřejmě a se mnou ostatní. Jeho oči mají modř jako starobylé roucho chrámové. Jsou jako fialky v stínu, ztrácející listí. Hned jsou temné jako kobalt, hned světlé jako tyrkys. Zdá se, jsou to zraky, jimž nic nemůže zůstati tajným. Vidí do hloubi nitra toho, na kom utkvívají. Jako by z nich paprsky vycházely, prozařující všechno. Kdyby mohly jako dva šípy usmrtiti, byla by to nejsladší smrt. Nepřál bych si, než zemříti pod nimi. Oh . . . nikdy jsem nèviděl podobných zraků.

TAI-TSUNG. Blouzníš jako v horečce. Sešílil jsi.

JEDEN Z LIDU. Vypravuj dále! Vypravuj! Vypravuj!

OSTATNÍ. Vypravuj! Chceme tě slyšeti. Zázrak vypravuješ.

TÖTAI. Ne zázrak, skutečnost vypravuji.

LID. Jen dále! Posloucháme. Rychle! Rychle!

TÖTAI. Jeho rty mají teplý nach, navoněný jako vůní máty. Mají těžké aroma jako zpěněné purpurové víno. Jeho pleť je bílá, ambrově jemná, čistá jako ledové květy. Úsměv přechází jeho tváří, jako by sám do sebe splýval, mizí, jako by usínal, a budí se zase, jako by záře po obzoru přelétla, zatím co líce tryskají jemnou, chvějivě nadechnutou barvou růžových lístků. A jeho vlas, ten je nejkrásnější. Má ve stínu barvu hasnoucího zlata. Ozářen hoří jako zlacená měď, stává se plamenným jako řeřavé

uhlí. Když se rozpoutá kolem tváří, jest jako řeka zlata v úpalu slunce.

LID. Chceme jej viděti. Vyjdeme mu vstříc. Rychle! Rychle! Jednotlivci z davu vyběhnou z brány do města.

KUNG-ŠE. Jak je bídný tento lid! Jak nevěrný! Schvaluje každý převrat. Jest jako tráva, jež zaroste každou trhlinu. Všechno je ztraceno. Pohroma se přibližila. Běda, běda Vu-tingovi... Netušil jsem, že je neštěstí tak blízko.

Zjevuje se císař ve dveřích chrámu, přilákán hlukem zástupu. Zmaten dívá se na směsici rokujícího lidu. Nepozorován blíží se ke Kung-šemu. Pochopil z hluku přítomných vše.

KUNG-ŠE pro sebe. Ať všichni jsou oblouzeni novým císařem, já zůstanu věren Vu-tingovi. Tato kolena neskloní se už před nikým jiným než před mým císařem. Nikdo mu se nemůže podobati. Nikdo ho nepřekoná. Tím jsem si jist. Nebudu zmaten, až se přiblíží ten, jenž olupuje Vu-tinga o jeho slávu...

CÍSAŘ položí ruku na rameno Kung-šeovo. Ubohý Kung-še! Příliš mne miluješ. Slyše tebe, zapomínám na zradu ostatních. Vida tvé slzy, myslím, že nic není na světě dražší nad lásku v takovém okamžiku poznanou. Bohové mohou býti krásnější, ale nevyrovnají se tobě, neboť necítí hoře. Ty jsi nejkrásnější, neboť pláčeš.

LID ve svrchovaném nepokoji. Již přicházejí. Jsou tu. Pozor! Učiňte cestu! Rozevřete brány dokořán!

Vchází průvod mandarinův obklopen zástupy, které nesou dřevěné nestvůry, draky a bůžky. Někteří z lidu nesou pochodně, jiní papírové rozsvícené lucerny, jiní slavnostní modré hedvábné vlajky. Přichází hřmotná hudba, z níž ozývá se nejvíce buben, na nějž někdo tluče

bambusovou holí. Mandarin Zo-zung-tang jde před čerem, v němž nesou nového císaře Vu-lienčinga, jemuž na cestu sypou hyacinty, růže a tulipány a parfumují vzduch tím, že zapalují voňavé papíry, rozšiřující vůni jakoby pižma a myrtové vody. Všichni jásají, ztřeštěně se k čeru přibližují výskajíce. Jiní jdou užaslí, jako v bázni před krásou nového císaře, zírajíce naň v podivu, oslepováni jeho sličností.

LID, shluknuv se kolem císaře Vu-lienčinga. Af žije císař! Af žije císař!

Císař Vu-ting s Kung-šem za tohoto povyku a všeobecného nadšení nepozorováni vystoupí ke vchodu do chrámu. Stanou tam a ztrnule hledí na zástupy. Císař Vu-ting brání se pohlédti na Vu-lienčinga. Učiní pohyb jakoby hrůzy, zdajícího se odmítati děsivost přízraku. Je však připoután a nemůže učiniti kroku. Oči se rozšiřují, ruka svírá.

ZO-ZUNG-TANG, zočiv císaře Vu-tinga, zvolá na lid. Ticho nyní! K císaři. Císaři Vu-tingu, tvá vláda jest u konce. Bůh-Ochránce Krásy zjevil mi, že jeho přízeň opouští tebe, poněvadž jsi zhřešil proti němu, rouhaje se mu. Na jeho rozkaz vyšel jsem hledat nového císaře, a zázrak označil mi, že bůh vyvolil si Vu-lienčinga. Vu-lienčing ujímá se vlády jako císař, neboť je nejkrásnější z celé říše. Af žije císař Vu-lienčing! Af žije!

LID nadšeně. Af žije císař Vu-lienčing!

ZO-ZUNG-TANG. Vu-tingu, jsi sesazen. Ke stráži. Odveďte Vu-tinga do věže! Stráž obklopí Vu-tinga, ale nemůže se ho dotknouti v pocitu, že se dotýká něčeho, co je nad ni mocnější. Císař Vu-ting odvrací tvář od Vu-lienčinga a nepohledne již vůbec na něj.

LID. Af zhyne Vu-ting! Konec jeho vládě! Konec! Konec!

JEDEN Z LIDU. Zestárl a zošklivěl.

JINÝ. Upadl v nemilost bohů. Rouhal se jim.

TŘETÍ. Přivedl by ještě říši do neštěstí. Pryč s ním!

Vu-ting nabyl zase klidu. Obklopen zástupy, vyniká nad ně a hledí křičícímu lidu pokojně do tváří. Jeho oči zdají se nehybné, jako by ničeho již neviděly z přítomných věcí. Zdá se, jako by jen v jeho nitru hrálo se nějaké drama, a pohroma tohoto okamžiku jako by mu již byla lhostejna. Konečně se protrhne ze ztrnulosti a osloví dav.

CÍSAŘ. Chápu vaše rozhořčení. Rozumím vám. Vím, že je se mnou konec. Nebráním se osudu. Nebráním se nepřízni bohů. Vynesli jste mne. To byla milost boha. Ale svůj pád, ten jsem zavinil sám. A to jest má hrdost . . . Nyní teprve žiji, když jdu na smrt. Mrtev jsem byl, když jsem žil pro vás.

LID. Ať zhyne Vu-ting! Pryč s ním!

CÍSAŘ. Odveďte mne! Nebráním se. Není již pro mne na světě místa. Vám jest život krásný. Mně zošklivěl. Je pitvorný jako kořeny mandragory. Je tak ošklivý jako já teď sám. Mé srdce je profato: jak by tvář mohla býti ještě krásna! Vy uvidíte zítra modř nebes, světlo, město, květiny a milující. Můj svět je nyní tma věže, hlad, hrůza, smrt. Ale i kdybych mohl dále žíti, neměl by svět pro mne kouzla. Žil bych pod kalnou žlutí zoufalého nebe. Obklopovala by mne mrtvolná zeleň hnijící vegetace. Obrovský pavouk v podobě mračen rozlézal by se nad mou hlavou po zchmuřené obloze. Šílenství by mne čekalo, melancholické šílenství toho, kdo někde v osamělém koutě zpomíná krásy, která jej opustila na vždy. Raději chci zemříti, než živořiti takto, šeredný a stár.

LID. Ať zhyne Vu-ting! Pryč s ním!

Lid obklopuje sesazeného vladaře, tlačí se k němu a spílá mu. Všichni mluví zároveň. V davu viděti jest jinocha, jenž přinesl císaři z večera kosatce, jak marně se prodírá, by oslovil Vu-tinga.

JINOCH. Jak je nešťastný! Jak jest ubohý! Ubližují mu.

OTEC JEHO. Hněv bohů jej zasáhl. Nelze mu pomoci.

JINOCH. Chtěl bych mu přece políbiti roucho. Chtěl bych za něj zemříti. Miluji jej.

OTEC JEHO. Nikoliv! Rychle odtud, aby nás také nezasáhl hněv bohů. Uchopí jinocha, jež lítostivě naposled dívá se na Vu-tinga.

JINOCH. Stále jej budu viděti . . . stále jej budu viděti . . Odejdou.

Posměch dosahuje vrcholu. Kolem Vu-tinga je tlačenice davu. Druh druha odstrkává. Mnohý padá, jiný si přes něj klestí cestu. Zo-zung-tang kyne stráži, jež se chopí Vu-tinga a odvádí jej do hladomorny. Kung-še chce do věže za císařem, ale stráž jej odstrčí a hladomornu uzavře. Kung-še klesne před vchodem a v němém zoufalství zastře si tvář.

KUNG-ŠE. Vše ztraceno! Ani ruky mi nemohl podati! Ani ruky! Naposled jsem jej viděl. A ani plakati nemohu, ani plakati.

LID. Ať žije císař Vu-lienčing! Ať žije!

Zatím přinesli Vu-lienčinga do popředí. Mlčel dosud, všecek ustrašen. Nyní se vztyčí, a jeho krása zazáří. Je vysoký, štíhlý, s jemně klenutými kyčli, jasné pleti, s očima sladce něžné, šeříkové modři pod dlouhými řasami, se rty podobnými lupenům růže, vydechujícími omamné aroma jako tuše. Jest oděn v stříbrně šedé roucho, poseté neurčitými a zase ostrými ohni drahokamů, z nichž svítí zeleně chrysoberyl, mléčně cymofan, váhavě modře opál. Na útlých, měkkých rukou září lesky starých šperků, dávno vytepaných, s nádechem drahokamů vyčerpané, znavené starobylosti. Je cosi hudebního v celém

těle Vu-lienčingově, jako by se každý jeho pohyb přizpusoboval záhadné, vnitřní melodii. Každé hnutí má linii a rythmus, jako když se větev v letní noci za větví volně sem tam pohybuje. Jak vstal, viděti zřejmě zlato jeho kadeří. Jich odpoutané vlny obklopují celou tvář, jež zdá se nyní zaplavena jako vlastní krásou. Lid v nadšení šílí. Vždy víc a více zaznívá jeho jásot. Všichni jsou Vu-lienčingem jako ohromeni, vyjeveni, proměněni. Ale Vu-lienčing sám je smuten. Obrátí se k Zo-zung-tangovi.

VU-LIENČING. Je mi líto toho muže, jejž jste zasypali posměchem. Co provinil, ubohý? Proč jste byli k němu tak krutí? Celá země nemá smutnějšího místa nad to, kde se někdo posmívá hoři. Pozbývám odvahy . . .

ZO-ZUNG-TANG. Upadl v nemilost bohu. Byl císařem. Nyní je stínem, ničím. Zaslouží svého osudu.

VU-LIENČING. Byl císařem? Běda mi! Tedy přes něj, přes jeho štěstí jdu ke své slávě? Ah, jak je mi úzko, úzko ze všeho! Já jdu k životu, on k smrti. Život — smrt, smrt — život, jak krutě to zaznívá v jediné písni. Chtěl bych, aby vedle krásy byla též láska. Proč mám ničiti toho muže? Zrodil jsem se, abych pohleděl na slunce a miloval lidi. A nyní mám vrhati do temnot a usmrcovati? Jak jsem nešťastný . . .!

ZO-ZUNG-TANG. Vůli bohů vyplňuješ. Co ti po všem ostatním?

VU-LIENČING. Jinak jsem snil o svém životě. Vždy jsem si přál, abych ještě dříve, než se prosebný pohled zraků bližního dotkne mých očí, mohl již v srdci splniti, zač pohled prosil. A abych, odcházeje se světa, nezanechal ni jediného srdce, do něhož bych jako do vásy nenasypal svých květů. A nyní — vinen jsem neštěstím toho ubo-

hého. Svlecte mne z tohoto roucha. Ty drahé kameny proměnily se v žhavé krůpěje. Hořím jako živoucí plamen.
ZO-ZUNG-TANG. Nejsi zodpovědněn za bolest, jíž jsi sám nezpůsobil. Bohové ji chtěli, ne ty.
VU-LIENČING. Volno mi bylo v šedém, hrubém šatě, jejž jsem ještě včera nosil. Pokojně spal jsem na svém tvrdém, hliněném loži. A když jsem v mlhách vyšel za jitra, před sebou hloubi temného obzoru, kráčel jsem po modrých cestách tak šťastně jak nikdo na světě. Nyní však jako bych šel cestou plnou hadů, kousajících mne do rozkrvavěných nohou. Vrátím se, Zo-zung-tangu, do své chatrče u řeky. Chci býti dále rybářem. Nechci býti císařem. Chci býti chud, ale dobrý. Nevkročím do paláce.
ZO-ZUNG-TANG. Nemůžeš se vrátiti. Bůh tě vyvolil. Jsi vladař. Jsi svrchovaná krása. Jsi ten, z něhož tryskají paprsky, ten, jenž září. Jsi zázrak a opojení. Nedívej se do minula! Opojuj se sebou, svou přítomností! Světlo se rozlilo po tvém rouše. Před tebou hvězdy se rozsvítily. Ty ani nevíš, jakou krásou povede nyní celý tvůj život. Tvé sny dosud byly sny dítěte. Nyní sen je skutečnost. Všichni budou toužiti, aby se jen dotekli lemu tvého šatu. To, co nazýváš dobrotou svého srdce, bylo jen slabostí tvého snu. Buď silný jako skutečnost! Mdloba zahalovala závojem tvou krásu. Síla rozhrne závoj, a jako prudké oslnění rozšlehne se osvobozená krása.
LID nadšeně. Sláva císaři! Sláva císaři!
Davu zmocňuje se ekstase. Někteří natrhali v zahradách ratolestí a nyní jimi mávají v pozdrav novému vladaři. Zástup se vlní, šíří, prostupuje. Záplava květů prší na císaře, květů záhadných, nikdy ještě neviděných,

z dalekých zemí sem přinesených. Půda jest jimi pokryta. Nohy se do nich boří, nadšení se jimi zvyšuje. A okna paláce se otevírají, a z nich sype se nová záplava květů, ohnivých, prudkých, dusivých. Dští na hlavu, chytají se ve vlasech přítomných, na všech ramenou utkvívají, zraky oslepují, do rozevřených dlaní se sypou. Všechno je teď jimi poseto. Nelze už rozeznati dláždění, jako by se dav pohyboval po kvetoucí louce, mořem živých květů, záplavou tryskajících barev. Ozve se hymnus, velebící krásu císařovu.

LID. Krása! Krása! Krása! Našli jsme Krásu. Ať znějí zvony! Ať prší květy! Ať zahoří hvězdy! Našli jsme Krásu.

Plameny vytryskly. Paprsky promluvily. Všechny ohně nebes přýští na zemi. Ale žádná záře není nad světlost Krásy, kterou jsme nalezli.

Hyacinty, irisy, tulipány oživly a jásají s námi. Ale žádná květina země není tak hebká jako Krása, nad níž jásáme.

Záře a vůně! Místo noci je den. Nesmí býti temno, kam vkročila záře. V požáru otvírá se cesta novému dnu. V rozkoši jako v sladké vůni koupáme své srdce.

Zatím co Vu-lienčinga odnášejí za tohoto hymnu v triumfu do paláce v levo, zazní bouře hudby nejprudčeji, a opona náhle padá. Malý interval zatím, než se opona zvedne k druhému dějství, je vyplněn hudební improvisací, která zatemní se nejtišími smutky v okamžiku, kdy se scéna zase otevře, by pak nastalo náhle dusivé ticho, jako připravující na děje, jež následují.

DRUHÉ DĚJSTVÍ

Scéna táž, jako dříve. Tma, prozářená měsícem. Z chrámu je slyšeti vzdálený tichý zpěv a chvílemi nezřetelná slova modliteb. Dveře jsou pootevřeny, a jich mezerou vniká na scénu světlo lamp. Je tesklivá, skličující nálada. Všechno jako by bylo marné: i světlo měsíční, i zpěv a modlitby mnichův. U hladomorny shroucen sedí Kung-še. Hledí do prázdna a nezdá se pozorovati ničeho. Vypadá vysílený, nepoznatelný tíhou svého hoře. Když se posléze vztyčí, bolest svítí z jeho zsinalé tváře. Jeho zrak dívá se nehybným pohledem toho, kdo nedoufá již najíti úlevy svému zoufalství. Učiní několik kroků, jako by odcházel. Pak nerozhodně se zastaví a potácivě vrací se zase k hladomorně. Stane blízko ní. Zírá strnule na její vchod. Přiloží pak k němu ucho, jako by naslouchal, a pojednou počne rukou tlouci na zavřené dveře.

KUNG-ŠE zoufale. Císaři! Můj císaři! Slyšíš mne? Tvůj sluha Kung-še tebe volá. Ničeho už nemám na světě. Jen jediná žádost mně ze všeho zbývá: tebe ještě jednou spatřiti. Pak skryji se v ústraní, daleko od lidí, a chci očekávati smrt. Běda! Neslyší mne. Neslyší. Císaři, můj císaři! Naslouchá. Zdálo se mně, jako bych slyšel povzdech nějaký. Ne, ne, to vzdychla vlastní má prsa . . . Němá je věž, němý je můj císař. A já nemohu ani plakati. Slzy jsou lidské, ale můj žal je něco, čeho nepoznalo dosud žádné srdce. Žiji sám ještě? Nevím. Snad již jsem vyšel ze života. Snad to, co nyní cítím, a věci, jichž se dotýkám, jsou již mimo svět, kde jsem žil. Neboť všechno má již

smysl, jehož nechápu. Neznám svého jména. Zapomněl jsem svého osudu. Jediná touha zbyla. Chci viděti svého císaře. Musím jej viděti.

CÍSAŘ z věže, zprvu slaběji, pak určitěji. Jsi ty to, Kung-še?

KUNG-ŠE v svrchované radosti. Císaři, muj císaři! Já to jsem, tvůj sluha Kung-še.

CÍSAŘ. Jak jsi dobrý, že jsi se přišel rozloučit se mnou!

KUNG-ŠE. Marně opírám se o dveře, bych tě osvobodil, pane. Mé síly jsou příliš slabé.

CÍSAŘ. Nedoufám již v život. Jsem připraven zemříti.

KUNG-ŠE. Ne, ty nesmíš zemříti, císaři. Musím tě osvoboditi. Vzbouřím lid. Půjdu do města. Přemluvím všechny.

CÍSAŘ. Marné by to bylo. Ale jednu službu bys mně přece mohl prokázati.

KUNG-ŠE. Mluv, rychle mluv!

CÍSAŘ. Rád bych zemřel, než se rozední. Nechci, aby slunce svítilo otvorem do mého vězení. Nechci slyšeti slavnostního šumu, s nímž budou nového císaře za jitra vyprovázeti do města.

KUNG-ŠE. Co mohu dělati, císaři?

CÍSAŘ. Vejdi do mé ložnice! Stojí tam stříbrná skřínka, posázená smaragdy, ve výklenku nad ložem. V ní jsou mé skvosty. Mezi prsteny najdi ten, jenž nejčastěji zdobil mou ruku! Poznáš jej dle šedého nefritu, jenž je v něm zasazen. V prstenu jest ukryt posvátný jed. Účinkuje zvolna, ale bezpečně: jím nejsnadněji vejdu v nicotu, kde ze sna nezbývá ani stín. Otvorem nade dveřmi vhodíš mi sem prsten. To je vše, oč prosím.

KUNG-ŠE. Běda, ty chceš zemříti! Nechceš vyčkati, až tě vysvobodím?!

CÍSAŘ. Pospěš si, aby nás někdo nepřekvapil a nezabránil tobě splniti mé přání!

KUNG-ŠE sklesle. Přinesu jed. Ale slíbíš mně, císaři, že ho nepožiješ dříve, až krátce před dobou, kdy slunce vychází. Zatím přičiním se, bych tě vysvobodil z hladomorny.

TÖTAI vyjde z brány v levo. Spatřiv, že je Kung-še u věže, dí posměšně. Aj, ještě obstupuješ věž? Marně, brachu, čekáš, že vyjde z ní tvůj pán. Je konec jeho slávě. Raději hleď, abys se zalíbil novému vladaři!

KUNG-ŠE. Jak zlehka jdeš ze služby v službu! Je krásno, že dovedeš zapomenouti. Ale nezávidím nikomu slabé paměti. Odchází do paláce v levo.

TÖTAI. Blázen! Zdá se, že volí všechno, mimo věci rozumné . . .

TAI-TSUNG vyjde z brány v levo. Obejdi, Tötaii, hradby paláce a dohledni, jsou-li střeženy hlídkami! Já budu zatím v hlavní bráně na stráži.

TÖTAI. Snad se nebojíš, že císař Vu-ting opustí tuto věž?

TAI-TSUNG. Zo-zung-tang nařídil nejpřísnější dohled, dokud nebude rozhodnuto o osudu císařově.

TÖTAI. Což nezůstane ve věži, aby zahynul hlady?

TAI-TSUNG. Myslím, že Zo-zung-tang se bojí, aby přece neunikl, a že místo povlovné smrti zvolí pro něj náhlou smrt.

TÖTAI. Dal by jej popraviti?

TAI-TSUNG. Nevím. Ale myslím, že se rozhodne ještě této noci, jen co bude císař Vu-liencing uveden do chrámu k prvnímu obětování. V té době asi zamýšlí Vu-tinga popraviti, aby vražda zůstala tajna novému vladaři.

TÖTAI. Císař je ve svých komnatách a chystá se právě jíti do chrámu. Poprava by tedy mohla býti krátce po půlnoci.

TAI-TSUNG. Jsi nedočkavý, jako by ses nemohl dočkati smrti Vu-tingovy.

TÖTAI. Sloužím tomu, kdo má moc. A Vu-ting překáží novému vladaři.

TAI-TSUNG. Sloužím tomu, koho bohové vyvolili. Ale má mysl jest u toho, kdo mi prokázal dobrodiní. Jsem zdrcen jeho osudem.

TÖTAI odejde.

TAI-TSUNG. Vyčkám zde, abych mluviti mohl se Zo-zung-tangem a vyslechl jeho rozkazy. Ale hrůza je mi z té věže, kde trpí Vu-ting. Postavím se raději u chrámu. Odejde po stupních ke vchodu chrámovému, odkud znova zaznívají zpěvy a modlitby.

VU-LIENČING vyjde z paláce v levo, provázen Zo-zung-tangem. Jest opravdu nutno, aby má vláda začínala se neštěstím toho, kdo byl císařem přede mnou?

ZO-ZUNG-TANG. Vůle bohů rozhoduje, ne má. A nemohu měniti, o čem rozhodli bohové. Ani ty, ač jsi císař, nemůžeš jednati proti bohům. Ale nemysli na to! To, co se stane, stane se bez tvého vědomí. Neboť *musí se státi*.

VU-LIENČING. Jak nemám mysliti na osud nešťastníka, jehož podoba utkvěla v mé mysli? Ani jediným pohledem

se na mne nepodíval. Myslí jistě, že jsem zavinil jeho neštěstí, a nenávidí mne. Kdyby byl pozvedl zraky a podíval se na mne, byl by četl v mých očích, že jsem nevinen neštěstím, jež ho stihlo.

ZO-ZUNG-TANG. Zanech té myšlenky, císaři!

VU-LIENČING. Sám je tam, sám! Uvržen do té proklaté věže! Nemám ani odvahy podívati se v ta místa věda, že tam někdo trpí. Zrak jeho proniká zdivem. Cítím jej po celém svém těle, ve všech kostech, v každé cevě svého těla. Zdá mi se, jak by hrozný hlas mluvil mi do ucha: Oloupil jsi mne. Každý drahokam tvého roucha je krádeží.

ZO-ZUNG-TANG. Jaké myšlenky, císaři! Neoloupil jsi Vu-tinga: Vu-ting sám sebe oloupil, poněvadž se rouhal bohům. Ty právem jsi zaujal jeho místo. A kdybys oblekl Vu-tinga do nejnádhernějších rouch a sebe do nejrozedranějšího šatu a postavil se vedle něho, každý by hned poznal, že ty jsi císařem a ne on. Nikdy nezářila jeho bytost takovou krásou, jaká se line z tvého zjevu. Jen nejkrásnější je vladařem. A nejkrásnější jsi pouze ty.

VU-LIENČING náhle důležitě. Nuže — jsem-li císařem, mohu rozkazovati, a každý musí poslechnouti. Není-li pravda?

ZO-ZUNG-TANG. Ano, každý rozkaz tvůj musí býti vyplněn, císaři.

VU-LIENČING. Kdo to stojí u vchodu chrámového?

ZO-ZUNG-TANG. To je Tai-tsung, velitel tvé palácové stráže.

VU-LIENČING. Předstup, Tai-tsungu!

TAI-TSUNG kleknuv. Poroučíš, císaři?

VU-LIENČING. Poroučím ti, abys přinesl kliče od hladomorny a otevřel její vchod.

ZO-ZUNG-TANG zděšen. Běda, císaři, jaký rozkaz! Jest nesplnitelný, neboť se příčí vůli bohů.

VU-LIENČING. Rozkazuji to.

ZO-ZUNG-TANG. Voláš na sebe neštěstí.

VU-LIENČING. Hlas ve mně praví, že jednám dobře.

ZO-ZUNG-TANG. Je to vzpoura proti bohum, císaři. Zapřisahám tebe, nečiň toho!

VU-LIENČING. Jednám dobře. Cítím to, že jednám tak, jak musím jednati: vnitřní hlas mi to velí.

Tai-tsung povstane, aby odešel pro kliče. Na jeho tváři viděti mocné, radostné pohnutí. V tom okamžiku však otevrou se dveře chrámu, a vyjde průvod mnichů se zapálenými svícemi, chystající se uvésti císaře do chrámu. Zo-zung-tang náhle rozhodnut, obrátí se k nim.

ZO-ZUNG-TANG. Císař Vu-lienčing káže propustiti z věže Vu-tinga.

Zmatek mezi mnichy. Je slyšeti temné výkřiky. Někteří ulekáni, obracejí se, jako by chtěli uchýliti se zpět do chrámu. Jiní jdou po stupních k císaři, jako by mu chtěli rozmluviti jeho úmysl.

JEDEN Z MNICHŮ. Císaři Vu-lienčingu, tvuj rozkaz je nevyplnitelný. Příčí se vůli bohů.

DRUHÝ. Císař Vu-ting rouhal se bohum a jest odsouzen.

HLASY MEZI MNICHY. Rouhal se bohum. Nemůže žíti. Zemříti musí.

VU-LIENČING. Slyšte mne! Budu se vás na něco tázati. Máte jistotu toho, že bůh vyvolil mne císařem?

HLASY MEZI MNICHY. Máme jistotu. Jsi císařem.

VU-LIENCING. Vůle Boha-Ochránce krásy projevuje se tedy mou vůlí?

JEDEN Z MNICHŮ. Ano, bůh se projevuje tvou vůlí.

OSTATNÍ. Ano, tvou vůlí.

VU-LIENČING. Nuže, bůh dal mi vnitřní rozkaz: Vu-ting musí najíti všechny dveře tohoto paláce otevřeny. Nikdo z nás nesmí ho vězniti, ani zdržovati.

ZO-ZUNG-TANG. Ale zákon, císaři . . .

VU-LIENČING. Zákon je změněn. Bohové tak nařizují. Musíme se podrobiti jich rozkazům.

TAI-TSUNG radostně. Mám přinésti klíče, císaři?

VU-LIENČING. Ano, přines klíče!

Tai-tsung odejde pro klíče. Pohnutí mezi mnichy roste. Rokují mezi sebou.

ZO-ZUNG-TANG. Nemožno, nemožno, aby tisícileté zákony tak rychle byly převráceny.

VU-LIENČING důrazně. Nesluší se uvažovati nad tím, co nařizují bohové. Nutno slepě konati jich vůli.

ZO-ZUNG-TANG. Poprvé v životě se chvěji. A jsem tak stár a viděl jsem tolik věcí. Šest císařů jsem přežil. Proč bohové u tohoto jediného činí výjimku?

VU-LIENČING. Není mi známo. Ale vím, že od tohoto okamžiku, co jsem pronesl vůli bohů, vidím všechny věci prozářeny . . . Slyším jako jásot . . . Celý svět se třese, a květy padají se stromů na cesty, jako by chtěly, aby po jich dechu, v jich parfumovaném dešti, císař Vu-ting odešel do daleké, krásné samoty . . . Celá terasa plná je květů. Všechny mramorové schody bělají se květy. A mně

je, jako by mne něco strhovalo v proud rozkoše . . . Víš, Zo-zung-tangu, jak musí Vu-ting odsud odejíti? Se všemi poctami svého stavu, oděn v císařský háv, poset drahokamy, řadami lidu, volajícího mu naposled slávu, metajícího mu naposled na cestu květiny a mávajícího ratolestmi. Všichni musí vztahovati k němu ruce, aby se ho dotýkali, a musí se skláněti, aby políbili zemi, kudy odchází . . .

TAI-TSUNG přináší klíče. Zde jsou klíče, císaři.

VU-LIENČING k Zo-zung-tangovi. Jdi, Zo-zung-tangu, a otevři věž!

ZO-ZUNG-TANG, všecek se třesa. Všechno, císaři! Jen ne tento příkaz!

VU-LIENČING. Jdi a neváhej! Toho, jejž jsi uvěznil, musíš osvoboditi.

Nepokoj mezi mnichy vzrůstá. Zo-zung-tang blíží se váhavě k věži. Před vchodem stane a obrátí se k císaři, jako by mu ještě dával čas si vše rozmysliti. Císař však je nepohnut a kyne rukou, aby věž byla otevřena. Nastává dusivé ticho. Zo-zung-tang otevírá věž. Je slyšeti skřípající klíč v zámku, jenž povoluje, aniž veřeje se rozevírají.

VU-LIENČING blíží se k věži, hlasitě. Císaři Vu-tingu, jsi volný. Dveře tvého vězení jsou otevřeny. Odejdi v pokoji!

Ticho. Nikdo se neozývá. Údiv mezi přítomnými.

VU-LIENČING ještě mocněji. Císaři Vu-tingu, nejsi již vězněm. Jsi volný. Tuto noc budeš mým hostem. A ráno, až slunce vzejde, odejdeš odtud se vší slávou, zářivý a krásný. Zítra neoloupím tebe ani o jediný lupen květu, které ti zástupy na rozloučenou budou metati na cestu. V lásce odejdeš, ne v zášti, tam, kam ti bude líbo.

CÍSAŘ z věže, neviditelný, ale zřejmě a slavnostně určitý. Neodejdu, císaři Vu-lienčingu. Zůstanu zde ve věži. Ten, kdo vládl, nemůže přijati od nikoho milostí. Ponech si svého soucitu, já podržím svůj osud.

Úžas mezi mnichy. Zo-zung-tang odvádí Vu-lienčinga od věže. Tento je jako zdrcen.

ZO-ZUNG-TANG. Neřekl jsem ti, císaři, že je na vždy zavržen? Hle, jak tebe nenávidí! A ty mu otevíráš žalář. Zaslouží si svých útrap. Jak je hrd! Chce býti přenechán svému osudu.

VU-LIENČING sklíčen. Nerozuměl mi. Marně tajím své slzy. Příliš mne nenávidí. Kdyby vyšel a podíval se na mne, nemohl by tak jednati. Nemohl by býti tak drsný. Nechci přece jej usmrtiti. Kdyby nebylo vůle bohů, vrátil bych mu jeho říši a rád bych jej objal a odešel.

ZO-ZUNG-TANG. Dej uzavříti zase věž, císaři, a odeber se do chrámu! Je čas obětovati bohům. Půlnoc se blíží.

VU-LIENČING. Ne, věž zůstane otevřena. Císař Vu-ting má na vůli buď odejíti, neb zemříti.

ZO-ZUNG-TANG Jsi příliš velikomyslný.

VU-LIENČING, neposlouchaje ho. Proč mne jen ponížil, proč mne ponížil!

ZO-ZUNG-TANG. Tak nesmíš předstoupiti před sochy bohů. Musíš jíti do chrámu vzpřímen, v celé slávě. Tisíce a tisíce chystají se v dnešní noci, by ráno vstříc ti jásali. Uslyšíš, jak jich kroky otřásá se země: všichni budou hleděti na tebe. Musíš se jim objeviti krásným, beze stínu smutku ve tváři. Nemysli na toho, kdo vládl před tebou!

Neznej jiné tíhy, mimo tíhu svého štěstí! Pojďme do chrámu!

Vu-lienčing stojí a neposlouchá. Bolest strhává jeho obličej. Oči rozhlížejí se, jako by hledaly opory. Prsa dýchají těžkou úzkostí. Pak pohledne na hladomornu, jako by čekal, že její dveře přece se otevrou. Ale ty zůstávají stále zavřeny.

VU-LIENČING přistoupí náhle ještě jednou k věži. Vu-tingu, dveře tvého vězení zůstávají otevřeny. Nejsi mým vězněm již. Zůstaneš-li ve vězení, jsi vězněm sebe sama. Já nejsem vinen tvým osudem. K ostatním. Pojďme do chrámu!

Vystupuje po stupních do chrámu. Za ním všichni přítomní. Tai-tsung vejde do brány. Pak se přivrou dveře chrámu a je slyšeti zpěvy a modlitby. Chvíli ticho. Pojednou otevře se vchod u vězení. Na prahu stane císař Vu-ting, aniž vychází. Odráží se černě od pozadí osvětlovaného přivřenými dveřmi chrámu. Je zestárlý, shrbený, plný vrásek. Jen oči hoří rozšířeny jako v horečce. Zdají se jako násilně rozevřeny. Vlas je zcuchán. Roucho vyhlíží jako zvetšelé. Tak tu stojí vysílený, nepoznatelný ten, jenž vládl toho dne ještě Říši Krásy. Ruce opřely se o veřeje. Jsou chvějící, tápavé. Mají ještě krásu, ale jsou nejisté, znepokojené. Celá bytost je shroucena, jako bytost těch, kdo tělesně přežívají osud, jenž dovršil jich dráhy, a nechtějí již ničeho od světa. Naslouchá do temnot. Chvílemi oči vzplanou jako ztajenými, nedohaslými blesky. Pak se ozve z prsou jeho vzdech, v němž zdá se soustředěna všechna zemdlenost jeho odcházející, trpící bytosti.

CÍSAŘ. Marno vše. Vše jsem ztratil. Říši a sebe. Co mi platno, že vězení mé otevřeno? Kam bych odešel? Raději zemru. Přestávka. Jak tam zpívají a se modlí! Všechna světla v chrámě planou. Zapálili kadidla. Myrrha rozlévá svůj dech . . . Teprve teď, kdy nejsem ničím, cítím, co to je vládnouti. Opustila mne má říše, jinému náleží. Ale ještě jeden den chtěl bych býti císařem, jeden den . . .

Nemožno! A přece cítím: ten jediný den slávy usmířil by mne se vším. Nechci živoření, jež mi dává Vu-lienčing. Nechci někde se skrýti, stár a ošklivý . . . Naslouchá chvíli. Mám se vrátiti? Snad mohl bych vyjíti na terasu a podívati se na město a pozdraviti naposled dalekou svou říši . . . Pak snáze bych zemřel. Ano . . . podívám se na město. Neuvidím ničeho, než odlesk světel v temnotách. Budu tak mysliti, že se mnou umírá má říše. Ah, mé ruce jsou jako mrtvé. Nemají odvahy se pozdvihnouti. Mrtvy jsou mé oči. Nemají síly na něco se podívati. Mrtvy jsou mé nohy. Nemají touhy vyjíti. Mrtvo všechno, na vždy mrtvo . . .

Vychází z věže, váhavě, jako by každou chvíli měl se do ní vrátiti. Pak se pojednou rozhodne a vejde do dveří paláce v pravo, aby vystoupil na terasu. Chvíli je scéna prázdna. Je slyšeti jen zpěvy z chrámu. Posléze vystoupí Kung-še a drže v rukou prsten s jedem, kráčí ke hladomorně. Když uvidí dveře hladomorny otevřeny, vzkřikne temně.

KUNG-ŠE. Věž je prázdna! Co se to stalo? Nevěřím zraku. Kde je císař? Volá do hladomorny. Císaři! Císaři! Naslouchá. Zdrcen. Nikdo se neozývá. Císař je pryč.

TÖTAI vystoupí. Kdo pak to volá tam u věže? Aj, to jest Kung-še?!

KUNG-ŠE. Věž je prázdna. Císaře v ní není.

TÖTAI směje se. Věž prázdna? Přesvědčí se. Opravdu — císař je pryč.

KUNG-ŠE. Co se s ním stalo, co se s ním stalo?!

TÖTAI. To lze lehce uhodnouti. Vyvedli jej na popravu. A v tento okamžik jest asi už dovršeno dílo katovo. Odejde.

KUNG-ŠE. Zavražděn! Usmrtili ho! Pojednou se vzchopí. Nenávistně. Ale odbila také *jejich* hodina. Pomstím smrt císařovu. V té chvíli, kdy jej usmrtili, je rozhodnuto také o jejich životě. Nedopustím, aby Vu-lienčing vládl. Z krve Vu-tingovy vyrostou jedovaté květy, jichž zápach jej omámí a usmrtí. Ať se teď ověšuje šperky, jež uloupil mému císaři. Zítra zmizí jeho krása. Oči jeho budou ztrhané a tvář zsinalá. Prolili krev. Všechno jest jí potřísněno. Všude, celým palácem jde její zápach. Ve stopách krve půjdou. Na mramorových schodech sklouzne noha jejich v krvi. Zbabělci! Chtěli tě umlčeti, vydavše tě katu. Ale nezavřeli tvých očí. Jsou rozšířeny, planou jako fosforem, hoří vyhrůžně. Jako by volaly: „Nenechte zločinu nepomstěného! Podívejte se, purpur vašeho vládce mokvá krví!“ —

Zavře dveře hladomorny a posadí se u ní, zakryv tvář do svých dlaní. Pojednou rozevře se vchod chrámu, a vychází Vu-lienčing v průvodu mnichů. Někteří stanou na stupních, jiní sejdou do nádvoří.

VU-LIENČING pozoruje, jak Kung-še sedí u hladomorny. K Zozung-tangovi. Není to císař Vu-ting, jenž sedí tam u věže? Zakrývá svou tvář. Nemohu ho poznati.

ZO-ZUNG-TANG. Je to Kung-še, přítel Vu-tingův. Vu-ting asi neodešel dosud ze svého vězení, že jeho přítel tam sedí.

VU-LIENČING. Jest mu věrný. Líbí se mi. Zavolej ho! Chtěl bych ho z blízka viděti.

ZO-ZUNG-TANG. Chceš se ho na něco ptáti? Myslím, že nenávidí tebe. Měj se na pozoru!

VU-LIENČING. Chtěl bych, aby mne viděl. Chtěl bych, aby mne poznal a řekl císaři Vu-tingovi, že dobře s ním smýšlím.

ZO-ZUNG-TANG. Sotva pochopí tebe. Sotva se smíří s tebou. Nevolej ho!

VU-LIENČING. Kung-še! Rád bych mluvil s tebou.

KUNG-ŠE. Volá mne někdo?

JEDEN Z MNICHŮ. Císař tě volá.

KUNG-ŠE pro sebe. Je třeba býti lstivým. Nahlas. Smím přiblížiti se?

VU-LIENČING. Přistup!

KUNG-ŠE přiblíží se. Císaři!

VU-LIENČING. Miluješ císaře?

KUNG-ŠE. Miluji.

VU-LIENČING. Císaře Vu-lienčinga?

KUNG-ŠE pro sebe. Mám lháti? Nahlas. Miluji císaře Vu-tinga.

VU-LIENČING. Líbíš se mi, že mluvíš pravdu a nelichotíš. Chtěl bych, Kung-še, abys i mně sloužil, jako jsi sloužil císaři Vu-tingovi.

KUNG-ŠE. Chci ti sloužiti. Tiše. Ale o pomstě budu stále mysliti.

ZO-ZUNG-TANG k císaři. Příliš lehce věříš.

VU-LIENČING. Kung-še je poctivý. Líbí mi se jeho přímost. Chtěl bych, aby se mu všichni podobali.

ZO-ZUNG-TANG. Je čas již posvětiti obětní víno. K mnichům. Přineste pohár s vínem!

KUNG-ŠE. Smím, císaři, podati tobě posvátnou nádobu? Byl to vždy můj úřad.

VU-LIENČING. I nyní budeš zastávati tento úřad.

ZO-ZUNG-TANG. Nelíbí se mi rozhodnutí císařovo. Divně hledí Kung-še na něj, jako by něco zamýšlel. Budu stříci císaře. Jak se proměnila tvář Kung-šeova! Či by mne klamaly smysly? Ale i když na mne se díval, zdálo mi se, jako by mne těmi zraky svými přetvořoval. Nebyl jsem týmž, jako dříve. Nějaký daemon, zdá se, pomáhá Kung-šeovi.

KUNG-ŠE přijme od mnichů pohár vína. K sobě. Proč se mi chvěje ruka? Musí se to státi. Musím pomstiti smrt Vu-tingovu. Je krásný Vu-lienčing. Ale i když z jeho tváře řinou se paprsky světla, jeho duše je tmavá jako propast, neboť připustil smrt mého císaře. Vyjme prsten z úkrytu v rukávě. Drahokam zazáří tajemným zajiskřením. Nikdo nepozoruje, co se děje. Kung-še vpustí tajně do poháru jed. Než se slunce dotkne víček jeho očí, bude mrtev. Nahlas k Vu-lienčingovi. Přináším víno.

VU-LIENČING. Podej mi je! Kung-še podává mu pohár. Náhle. Proč mají tvé ruce něco tak podivného?

KUNG-ŠE. Mé ruce, císaři? Zdá se ti něco? Jsou jako ruce jiných lidí.

VU-LIENČING. Ne, jsou tak divně bledé, tak smrtelně bledé.

KUNG-ŠE. Smrtelně bledé?

VU-LIENČING. A co to máš divného v hlase? Je v něm něco, jako by vyhrožovalo.

KUNG-ŠE. Můj hlas jest jen zarmoucen, císaři . .

Mnichové otevrou dveře chrámu. Vu-lienčing vejde na jeho práh a zdvihna pohár s vínem, modlí se. Všichni pokleknou. Z chrámu zní stlumená hudba. Socha BOHA-OCHRÁNCE KRÁSY září ztemnělým leskem starého zlata v záři světel. Vůně kadidel halí ji v těžký oblak, houstnoucí tak, že plameny svěc a odlesky drahokamů pronikají parfumovaným zášeřím, jako by se stápěly do vroucí purpurové páry.

KUNG-ŠE klečí v popředí, mluví k sobě za obřadu. Jest odsouzen. Zemře. Až jed rozjítří se v jeho útrobách, bude šíleti. A žízniti bude a žádati vína. Ale každé víno promění mu se v krev, jíž poskvrnil palác, zavraždiv Vu-tinga . . . Nikde nebude míti pokoje, až klesne, jako by jej někdo rdousil. Všechny bolesti, jež vytrpěl Vu-ting, stonásobně bude cítiti.

Kadidlo kouří, barevné odlesky plají. Mnichové vynášejí z chrámu několik velikých kaditelnic, jež umísťují na stupních chrámu. Zatím co ostatní mají ruce jako v ekstasi zdviženy, jiní, s tajemným kultem, přibližují se ke kaditelnicím a sypou do nich kadidlo, a jiní zase pohazují scénu květinami.

Císař Vu-lienčing obrátí se k přítomným, vyjde na schodiště a když byl pozdvihl pohár do výše, přiloží jej pak ke rtům a vypije víno. Mnichové vezmou posvátnou nádobu a kaditelnice a odnesou je do chrámu. Zozung-tang a Kung-še je doprovázejí. Dveře chrámu se uzavrou. Je temno zase. Kontury věcí, zatopených v stínu, se zvětšují. Vu-lienčing zůstal sám státi před chrámem. Naslouchá chvíli do temnot. Dívá se k věži. Pak sejde se schodův a kráčí zvolna k hladomorně. Jeho tvář je zmalátnělá smutkem, splývajícím s jeho myšlenkami.

VU-LIENČING. Vězeň v hladomorně znepokojuje mne stále . . . Dosud vzdoruje. Promluvím s ním nyní, když všichni odešli. Snad spíše jej pohnu, aby odložil své záští. Naslouchá u hladomorny. Měsíc v tu chvíli zajde, a je tma.

VU-TING vyjde z paláce v pravo. Stane na nejvyšším stupni. Nepodobá se už tomu, jímž byl v minulosti. Nepodobá se už nikomu žijí-

címu. V dlouhých záhybech splývajícího šatu zdá se jako nehmotným. Kroky jeho jsou neslyšné, a gesta jako by zvětšovala ticho. Zdá se, někdo stojí u věže. Není to Kung-še? Ne, je to nějaký přízrak spíše . . . Stín se pohnul. Nezačínají už mé oči viděti, co se vidí, jsme-li mrtvi?

VU-LIENČING zpozoroval zatím Vu-tinga, ale nepoznává ho. Stařec nějaký chce jíti k věži. Mám ho vyčkati? Raději jej oslovím. Nahlas. Čeho zde hledáš, cizinče? Kdo jsi?

VU-TING. Co ti po mém jméně?

VU-LIENČING. Zdá se, že jsem tě už kdesi viděl. Ale nevím, kdo jsi.

VU-TING. Neuhodneš?

VU-LIENČING. Jsi nějaká neobyčejná bytost, smutná jako noc. Neznám tvého stavu.

VU-TING. Můj stav? Kněz? Filosof? Žebrák? Císař? Co na tom záleží? Jsem ten, kdo nechce zemříti, dokud nepozná všech bolestí, a jemuž, kdyby v tomto okamžiku měl ukončiti život, bylo by líto slz, jichž dosud nevyplakal. Tak toužím po všem, co znamená trpěti. Chápeš to?

VU-LIENČING. Jak mluvíš! Jsi ještě temnější, než noc! Nějaká úzkost, jíž jsem dosud nepoznal, leží na dně tvé duše, jako kámen vhozený do zapomenuté studně.

VU-TING. Úzkost? Není jí všechno bytí? Viděl jsem květiny. Byly bez pohnutí, upoutány kořeny. Viděl jsem ptáky, rozestřeli peruti a nemohli zpět ani výše. Člověk stojí před Tajemstvím a jest jako květina a pták: nepohne sebou.

VU-LIENČING. Mluvíš jako ten, na nějž padá stín proklatých stromů.

VU-TING. Myslíš, že kletba mého bytí je lehčí? Vztahuji bezmocné ruce, jako mrtvé větve. Zdvihám se, uschlý, bez mízy, zpopelnatělý. Bohové mne zasáhli hněvem. Můj život přinesl totéž ovoce, jež od věků visí na proklatých stromech: a jen to, co je trápeno zlými sny, přichází pod jejich zlořečené koruny stejně, jako do stínu mé duše.

VU-LIENČING. Neobyčejně mluvíš. Proč se na mne nedíváš?

VU-TING. Jsi mi hlasem jen, jenž odpovídá na mé otázky. Co mi po tvé podobě? Nejsi mi blízek. A kdybys byl i docela mně blízkým, kdybys byl mým přítelem a objímal mne, nevěděl bys, jaká tajemství jsou v mém srdci. Chceš věděti mé jméno? Kdybys mne viděl, řekl bys, že se nazývám „To, co minulo“. Já však chci jen jediné jméno: „Ten, jenž poznal“. Nemám osudu, poněvadž nemám vůle. Nemám čeho zapomenouti, poněvadž nemohu na nic zpomínati.

VU-LIENČING. Vím už, kdo jsi, ač jsi nevyslovil svého jména.

VU-TING. Jsem ten, jenž odchází. Jdu do daleka, do nesmírných prostor. Jsem smířen se vším. Nicota není tak hrozná, neboť je nezměrná. Celý život jsem stoupal. Nyní jsem dostoupil tam, kde je mrtvo: stín se tam nepohne, pták tam nezavolá. Mrtvo, mrtvo. A člověk také mlčí, neboť vidí, že dovršil osudu.

VU-LIENČING. Mluvíš, jak jsi nemluvil, když jsem tě chtěl vyvésti z tvého vězení.

VU-TING. Tehdy nebyl jsem tak sebou, jako nyní. Bylo ve mně ještě příliš pozemského. Ale když přijde bolest,

duše jest jako rozestřený závoj. Všechno v ni splyne, všechno se zladí. Člověk nemá nikdy štěstí, jen touží po něm. Bolest ohlašuje, že je dovršena touha, a že nezbývá, než odchod, když jest osud naplněn. Život je stálé očekávání, smrt je jistota. Chci bez zápasu odejíti do dalekých, nekonečných temnot, jako proud odtéká do hloubi moře, tiše a bez odporu.

VU-LIENČING. Pochopil jsi už, že je krása nejen v tom, co trvá, ale i v tom, co míjí? Že je krása nejen v příchodu, ale i v odchodu?

VU-TING. Vím, že krása nemá váhati, když má ustoupiti kráse. A že je dobrodiní pro ni zemříti před okamžikem, než se počne měniti v ohyzdnost a stáří.

VU-LIENČING. Také já nyní nechci čekati na nic, než abych ustoupil tomu, kdo má přijíti po mně . . .

VU-TING. Mluvíš, jako bys už stál na *mém* místě. Ale před tebou jest ještě všechno, co tě učiní šťastným. Tvá cesta jde k cíli, má v nicotu.

VU-LIENČING. Konec čeká každou krásu, a jediná cesta na světě, jež vede k cíli, je cesta, jež vede k hrobu. Hrob v minulosti — to je tvá vláda, Vu-tingu. Hrob v budoucnosti — to je má vláda. Mezi těma dvěma hroby jsme my dva dnes. Stojí za to, abychom se nenáviděli? Dokud jsem byl rybářem, hledě na proud řeky, směřující k moři, díval jsem se za ním a myslil, kde zanikne. Viděl-li jsem slunce zapadati a jeřáby v dáli letěti, až zmizeli — myslil jsem i na svůj konec. Myslíš, že budu na něj mysliti méně nyní, když jsem císařem? A myslíš, že to byli teprve lidé, co mi dali mé císařství? Dávno jsem je měl,

než přišel Zo-zung-tang — tehdy, kdy jsem poprvé vytušil, co je mysterium bytí: Noc, Ticho a Samota. Tehdy již stal jsem se Císařem. Myslíš, že nyní mohu míti více, když mne uvedli sem? Utrhl-li jsem si dříve kvetoucí větvičku a přivoněl k ní, měl jsem celé jaro. Budu míti nyní více z jara? A ptal-li jsem se hbitého ptáka, a řekl-li mně své tajemství, myslíš, že se nyní od něho dovím něčeho jiného? Ani noc mi nedá více, než dříve: smutek a sen.
VU-TING. Jak to mluvíš, Vu-lienčingu! Nyní toužím tebe spatřiti. Nepohledl jsem dosud na tebe. Nyní tě musím spatřiti.

V tom okamžiku vyjde měsíc z mraku. Vu-ting přiblíží se k Vu-lienčingovi. Pohledne na něj a zůstane všecek užaslý jeho krásou státi. Po chvíli se vzpamatuje. Ale zůstane vzrušeným. Něco jako ekstase ozařuje stále jeho zvětšené, vlhké oči pod bledými, klesajícími víčky. Tepny bijí zdvojenými údery.

VU-TING. Jak jsi krásný! Tvé vlasy září jako paprsky. Modrá duha utkvěla pod dlouhými řasami v tvých očích. Jako by safirin zažíhal v nich své plameny! Tvé rty se chvějí, plny rosy a vůně. Nyní vím, že je krásno zemříti, jsme-li překonáni větší krásou, než kdy byla naše vlastní.
VU-LIENČING. Ne, nechtěj zemříti! Zůstaň se mnou! Od této chvíle budeme bratry. Smísíme své osudy na vždy.
VU-TING. Bratry? Bylo by to možné? Ale ne, ne . . . Slyšíš hlas, jenž mne volá? Smrt mne volá. Její tmavá slova vznášejí se ve vzduchu, proniknutém smutečnem. Kde chci říci „miluji“, smrt se dotýká mých rtův, a ty nemohou vysloviti než slovo „umírám“. Podivno, podivno! Celý život jsem čekal na toho, jejž bych mohl milovati. A teprve smrt, vcházejíc ke mně, na prahu potkává lásku.

VU-LIENČING. Věř, Vu-tingu, že smrt nyní bude váhati, aby vešla! Ty budeš žíti.

VU-TING. Žíti? Ne. Jen jedno bych chtěl: abych mohl sníti věčně nad podivným tajemstvím svého srdce.

VU-LIENČING. Budeme se milovati. To bude více, než kdyby všechny hvězdy věčnosti se před námi sklonily. Nepřijímáš toho štěstí?

VU-TING překonán. Chci seděti u tvých nohou, hotov sloužiti tobě. Nechci jiné odměny, než tvůj úsměv. Tvá ústa jsou krásná. Žádná ústa se dosud tak neusmívala. Na tvých rtech vzněcují se světla a kvetou květiny. Dívám-li se na tebe, hvězdy ztrácejí jas a zahrada vůní. Tvé ruce jsou táhlé a bílé, tvá celá bytost je proniknuta dechem ambry. Dívaje se na tebe, cítím teprve, jaké opojení je v tom, býti pro tebe smuten. Hudba, dostihujíc tebe, stává se vzdušnou, světlo, přibližívši se k tobě, mění se v zlatou a marnou křehkost a touha v dojímavou rozkoš. Do všech věcí, jichž se dotýkáš, a do všech citů, k nimž se skláníš, vniká z tebe lehká a jemná něžnost. V tvé blízkosti, v tvém stínu každý cítí, že jde jeho srdcem náhlý záchvěv, a duše zdá se chápati, neurčitě a zmateně, zvýšené kouzlo pohnutlivého tajemství života. Miluji tě, bratře. Ty jsi krása. Ale ty jsi také síla. Řekni mi, kdo učinil tebe tak silným a mne tak slabým?

VU-LIENČING. Má láska nyní také tebe posílí.

VU-TING. Tolik síly je v tobě! Tolik síly! Prýští z tebe. Jest jako proud světla, jako úder blesku. Z tvých vlasů, z tvých očí, z tvých rtův — odevšad prýští síla. Nevím

už nic o bozích. Nevím už ani, zda jsou. Nevím, proč jsou. Ale to vím. Ty jsi krásný. Podej mi ruku! Chci ji cítiti ve své ruce. Srdce k srdci, půjdeme životem. Od květů stromů zrak zabloudí k moři a od moře vrátí se ke stromům: nikde nebude tolik krásy, jako v tvých zracích.

V tom okamžiku zapotácí se Vu-lienčing. Smrtelná bledost pokryje jeho líce. Všechny drahokamy jeho oděvu a jeho klenotů ztrácejí svůj jas, a zlato chřadne. Je zasažen neurčitelnou, tajemnou ranou, něčím ohromujícím a zlověstným. Nebe náhle ztemní. Má nyní barvu starého zeleného bronzu, po němž hvězdy planou smekajícími se stříbrnými odrazy. Všechno je studené a tmavé jako osud.

VU-TING zděšen. Co je ti, císaři?

VU-LIENČING. Nevím. Ale v útrobách rozhořelo se mi jako požárem. Hrozno mi, hrozno . . .

VU-TING zoufale. Co dělati? Co dělati?

Pojednou vyjde Kung-še z chrámu. Císař Vu-lienčing klesl na schody palácové. Vypadá nyní mrtvolně. Tvář jeho má zelenavý a voskový nádech. Hrůza snu, nehybná, zsinalá, ho mučí.

KUNG-ŠE přikročí, jásavě. Císaři Vu-tingu, ty žiješ?!

VU-TING. Ovšem. Ale zde se stalo něco záhadného. Ukazuje na Vu-lienčinga. Pomoz mi! Zdá se, že umírá . . .

KUNG-ŠE vítězně. Jest otráven. Já jsem ho otrávil tvým jedem, císaři. Nyní ty budeš zase vládnouti . . .

VU-TING. Cos to udělal! Cos to udělal!

Klesne na tělo umírajícího Vu-lienčinga. Kung-še teprve nyní pochopil tragiku svého činu. Zdrcen zůstane v pozadí.

VU-LIENČING. Umírám. Vládni dále! . . . Ani den jsem nebyl císařem . . . Vu-tingu, podívej se na mé ruce!

Začínají se zkrucovati smrtelnou křečí. Nemohou tebe objímati.

VU-TING. Ne, nesmíš umříti. Jsi nejkrásnější. Musíš žíti.

VU-LIENČING. Umírám. Ty, Vu-tingu, zůstaneš císařem . . .

VU-TING. Zachráním tě, Vu-lienčingu. Musím tě zachrániti. Bohové mi pomohou.

VU-LIENČING. Jsem smířen s osudem. Tebe jsem poznal. Tebe miluji. Bohové nepomohou. Bohové mlčí, umíráme-li. Bohové mlčí, trpí-li někde duše, jež nemá štěstí.

VU-TING. Miluji tě, Vu-lienčingu.

VU-LIENČING. Nedívej se již na mne, nejsem krásný. Je konec, konec. Zemře.

VU-TING. Zemřel! Zemřel! Neuslyším již tlukotu jeho srdce. A já jsem jej usmrtil! Svým jedem jsem jej usmrtil.

KUNG-ŠE. Co jsem to učinil! Co jsem to učinil! Zahaliv tvář svou, v zoufalství odejde.

VU-TING. Mrtev, aniž vládl! Mrtev! Na vždy mrtev!

V tom okamžiku zavzní temný, mocný úder v chrámě. Dveře se otevrou, a je viděti, že se skácela zlatá socha BOHA-OCHRÁNCE KRÁSY. Z chrámu vybíhají mnichové, třesouce se v nepostižitelné, zostřené, visionářské hrůze, když vidí, že se zřítilo to, co po tisíciletí zdálo se Věčným, Nepomíjejícím. Z brány, poděšeni otřesem, vyběhnou Tai-tsung a Tötai, za nimi pak z města vybouřeni různí lidé, jichž čím dále, tím více přibývá na scéně. Zo-zung-tang přichvátá z chrámu poslední.

VŠICHNI. Socha se zřítila! Buh se skácel! Buh se skácel! Hrůza! Hrůza!

Zatím zpozorovali přítomní mrtvolu Vu-lienčingovu a nad ní schýleného Vu-tinga. Nevěří zprvu zrakům, zmlknuvše jako v nedůvěřivém úžase.

ZO-ZUNG-TANG. Císař zavražděn! Vu-lienčing zavražděn!

VU-TING. Byl otráven proti mé vůli.

VŠICHNI. Otráven! Otráven!

VU-TING. Zoufám. Je mrtev! Mrtev!

VŠICHNI. Bohové nás zničí, že jsme dopustili tuto vraždu. Pomsta! Pomsta! Oheň s nebes bude dštíti. Země se otevírá. Země nás pohltí.

VU-TING. Nechci žíti, když Vu-lienčing zemřel.

Odejde k věži a zůstane státi na jejím prahu, zíraje toužebně na mrtvolu Vu-lienčingovu a louče se s ní. Jest očarován, rozrušen. V jeho pose a gestu je všechno, co vyvrcholuje tuto hieratickou a pochmurnou allegorii.

ZO-ZUNG-TANG. Zmužilost! Poslyšte! Třeba se vzpamatovati. Třeba přijmouti osud. Hněv bohů musíme zkonejšiti. Hrůzo beze jména! Jaký daemon vymyslil si toto všechno! Hrůzo! Hrůzo!

VU-TING, louče se s životem. Přistupte k Vu-lienčigovi a dotkněte se jeho roucha! Každé ruce budou blahoslavené, jež se ho dotknou. Já jsem nebyl krásný. Pravá krása leží tam, na vždy usmrcena.

Je slyšeti temné dunění zemětřesení. Ze země vyšlehnou plameny. Všechno zahalí se v dým. Obličeje přítomných vytřeští se do horečnosti. Jsou zžírány šílenstvím. Znetvořují se hallucinačními viděními. Když se ponČkud dým rozptýlí, je viděti zříceniny chrámu.

VŠICHNI. Zemětřesení! Zemětřesení! Prchejte! Prchejte!

VU-TING pohybem hrůzy zprvu odmítající děsivé vidění, pojednou pevně a v ekstasi. Mlčte a myslete na konec všeho! Všichni musíme zemříti. Je všemu konec. Mlčme a mřeme! Je konec ŘÍŠI KRÁSY . . .

Věž se zřítí na císaře a pohřbí ho. Přítomní se rozprchnou na vše strany. Ale i v městě, kde vypukl požár, kácejí se domy, a všichni lidé hynou. Závěr hry je krutou vidinou, feérií katastrof minulých věků: symbolem hynoucí, v nicotu propadající ŘÍŠE KRÁSY.

Spisy Jiřího Karáska ze Lvovic

Sv. 1. **Renaissanční touhy v umění.** Kritické studie. Cena 2 K. (H. Kosterka, Král. Vinohrady, Vávrova ul. 17.)

Sv. 2. **Impressionisté a ironikové.** Kritické studie. Cena 2 K. (Týž.)

Sv. 3. **Hovory se smrtí.** Básně. Cena 1 K 40 h. (Hejda a Tuček, Praha-II, Karlovo náměstí 26.)

Sv. 4. **Lásky absurdné.** Vánoce v Grecciu. Háj Mylittin. Legenda o melancholickém princi. Prósy. Cena 2 K. (Týž.)

Sv. 5. **Sodoma.** Básně. Cena 1 K 60 h. (Týž.)

Sv. 6. **Apollonius z Tyany.** Drama. Cena 1 K. (Týž.)

Sv. 7. **Gotická duše.** Román. Cena 2 K. (Kamilla Neumannová, Praha-Olšany, villa č. 45.)

Sv. 8. **Chimaerické výpravy.** Kritické studie. Cena 3 K. (H. Kosterka.)

Sv. 9. **Umění jako kritika života.** Kritické studie. Cena 3 K. (Týž.)

Sv. 10. **Sen o říši krásy.** Čínská dramatická pohádka. Cena 1 K 50 h. (K. Neumannová.)

PG 5038 K43S4

Karasek, Jiri Josef
Sen o risi krasy

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY